

КОРОТКИЙ
СЛОВНИК
маловживаних слів
Коломиї
та навколишніх сіл

ПЕРЕДМОВА

У «Короткому словнику маловживаних слів Коломиї та навколишніх сіл» представлено понад 2000 лексем покутського діалекту, які вживалися в період з XIX століття до кінця першої половини XX століття й частково побутують і сьогодні на теренах Коломийщини. Це, зокрема, лексеми на позначення осіб, одягу і взуття, страв традиційної кухні, господарських приміщень, знарядь праці, різних дій і процесів, якостей і ознак, лексем, пов'язаних із народним мистецтвом, з побутом жителів міста Коломия та ближніх сіл Коломийського району (Залуч, Товмачик, Кийданч, Раківчик, Корнич, Воскресинці, П'ядики, Шепарівці, Сопів та обидва Вербіжа).

Реєстр словника охоплює лексичні діалектизми (ті, значення яких у літературній мові передаються іншими словами): *брандзоля* «підошва», *голяр* «перукар», *горсик* «кептар», *кушка* «футляр для бруска, яким гострять косу», *обценглі* «кліщі», *папула* «щока», семантичні (ті, які в літературній мові мають інше значення): *катер* «нежить», *чуга* «високий вертикальний стовп на узвишші, обмотаний смолою та соломою, з настилом для спостереження за пересуванням ворожої навали», словотвірні діалектизми (ті, які семантично тотожні зі словами літературної мови, але відрізняються від них словотвірною будовою): *ванєнка* «мала ванна», *вуглі* «вугілля», *касарня* «військова казарма». У словнику подані також слова, запозичені як зі старогрецької та латинської мов, так із західноєвропейських мов (французької, італійської, німецької та інших), що свідчить про активні лінгвістичні впливи різних народів, різних соціальних верств на мовлення місцевого населення: *анексія* (лат.), *льоки* (пол.) *швайццґа*, *-и* (нім.). Словник містить і слова з різним стилістичним забарвленням (лайливі, глумливі, іронічні, зневажливі, жартівливі): *гендель* (зневажл.), *пльонтатисі* (жарт.).

Реєстрове слово відтворено в українській літературній транслітерації із збереженням його фонетичної структури: *вішікє*, *цукерні*, *ув'єти*. Наголоси у словах виділені напівжирним курсивом. Деякі слова записані у фонетичних варіантах: *дрові́тня*, *дриві́тня*; *олу́вко*, *лу́фко*, *лю́фко*.

Відмінювані частини мови подано у початковій формі: іменники – в називному відмінку однини із закінченням родового відмінка однини, прикметники – в називному відмінку однини чоловічого роду, дієслова – в інфінітиві. При невідмінюваних іменниках є позначка *невідм.*

Окремі слова проілюстровані давніми і сучасними фотографіями.

Пропонований словник є науково-популярним виданням, призначеним для широкого кола читачів, для всіх, хто цікавиться розмаїттям української національної мови.

Укладачі:

Василь Нагірний, Ольга Русакова

Літературний редактор:

кандидат філологічних наук, доцент Михайло Ковальчук

Затверджено до друку

на засіданні кафедри філології Коломийського інституту
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»

Список умовних скорочень

англ.	англійське
виг.	вигук
вст.сл.	вставне слово
глумл.	глумливе
гол.	голландське
гр.	грецьке
див.	дивись
жарт.	жартівливе
займ.	займенник
зневажл.	зневажливе
ірон.	іронічне
італ.	італійське
іуд.	іудейське
лайл.	лайливе
лат.	латинське
насмішк.	насмішкувате
невідм.	невідмінюване
нім.	німецьке
образл.	образливе
перен.	переносне
пол.	польське
присл.	прислівник
рум.	румунське
слов.	слов'янське
спол.	сполучник
тур.	турецька
тюрк.	тюркське
у зн.ім.	у значенні іменника
угор.	угорське
фр.	французьке
част.	частка
чес.	чеське
швед.	шведське

А

Аби, *спол.* – щоб.

Абийде, *присл.* – де-небудь.

Аби-м, **аби-с**, **аби-сте**, **аби-смо**, *спол.* – щоб я, щоб ти, щоб ви, щоб ми.

Абияк, *присл.* – як-небудь, як заведено.

Абощо, *част.* – то й що з того.

Абсольвент, **-а** (*вийшло з ужитку*) (*лат.*) – випускник гімназії.

Абстинент, **-а** (*лат.*) – той, що втримується (від вживання алкоголю).

Авдитор, **-а** (*вийшло з ужитку*) (*лат.*) – судовий засідатель.

Авізо, *невідм.* (*італ.*) – письмове повідомлення банку клієнтові або іншому управлінню про виконані операції.

Авля, **-і** (*вийшло з ужитку*) (*лат.*) – зал для гімнастичних вправ.

Австріяк, **-а**, **австріяка**, **-и** – вояк Австро-Угорської імперії.

Авус, *невідм.* (*вийшло з ужитку*) – кінець, *перен.* смерть.

Авушь, **ауш**, *виг.* – уживається для відганяння курей.

Ага, *виг.* – уживається для висловлення підтвердження чогось.

Агі, **агій**, *виг.* – уживається для висловлення обурення, роздратування. Дослівно – вигук незадоволення, на зразок «щоб тебе!».

Агов, *виг.* – уживається, коли треба привернути чиюсь увагу, покликати когось.

Адепт, **-а** (*лат.*) – ревний прихильник якої-небудь ідеї чи вчення.

Австріяк

Ади, **аді**, **адіт**, *виг.* – вживається для висловлення здивування або при бажанні звернути чию-небудь увагу; дивись.

Адюльтер, **-у** (*фр.*) – подружня зрада, невірність.

Азиль, **-я** (*гр.*) – сховок.

Аконт, -а (*гр.*) – рід трав'янистих, рідше кущових рослин; краса у формі стилізованих листків на капітелях античних колон, а також орнаментах фризів і карнизів у добу Відродження.

Акведук, -а (*лат.*) – кам'яна мостова споруда.

Акота, виг. – вигук на шкідливого kota.

Акурат, присл. (*лат.*) – саме, якраз, дуже точно.

Акуш, виг. – уживається для відганяння овець та корів.

Алідія (*дн.-євр.*) – уживається в переносному значенні як надмірне вихваляння.

Альбо, спол. (*пол.*) – або.

Алярм, -у (*фр.*) – тривога.

Алярмовий – тривожний.

Амба, виг. – уживається у значенні слів кінець, загибель.

Амбітний – самолюбний, гордий, честолюбний.

Амбіція, -ї (*лат.*) – гонор, чванливість.

Амвон, -а (*гр.*) – підвищення для священика у християнському храмі.

Американка, мериканка, мариканка, -и – сорт картоплі, лушпиння якої має червоняве забарвлення; маленька курка.

Амін, невідм. (*гр.*) – *перен.* кінець усьому.

Амуніція, -ї (*нім.*) – зброя, військове спорядження.

Анатемізувати (*гр.*) – піддавати прокляттю.

Анафема, -и (*гр.*) – прокляття.

Андрут, -у – солодке тістечко, вафлі.

Андуляція, мондуляція, -ї – завивка волосся.

Анексія, -ї (*лат.*) – насильницьке приєднання, загарбання території іншої держави.

Анексувати – насильно приєднувати.

Аніде, присл. – таки ніде, у жодному місці.

Аніак, присл. – зовсім ніяк.

Антипко, -а – дідько, чорт.

Анцихрист, -а (*гр.*) – нечиста сила, дідько; безбожник.

Анцуг, -а (*нім.*) – костюм, уніформа.

Анцуговий – підтягнутий.

Ао, виг. – вживається, коли необхідно звернути увагу на щось чи когось; ось!, дивись!

Арідник, -а – злий дух, чорт.

Аркан, -а (*тюрк.*) – гуцульсько-покутський чоловічий круговий танець.

Артикул, -у (*лат.*) – правило.

Асентирувати (*вийшло з ужитку*) – брати до війська.

Асесор, -а (*лат.*) – засідатель, суддя.

Атак, невідм. (*вийшло з ужитку*) – приступ серця (він дістав атак серця).

Атентат, -а – вбивство.

Атімія, -ї – неповага.

Атрамент, -у (*пол.*) – чорнило.

Атраментовий – фіолетовий, чорний і навіть червоний колір.

Атрус, виг. – вживається для відганяння кролів.

Аудієнція, -ї (*лат.*) – офіційний урядовий прийом у високопоставленої особи; зустріч.

Афини, яфини, -ів – чорниця.

Ахлик, -а – дерев'яна бочка малих розмірів для пива.

Аціба, виг. – уживається для відганяння пса.

Ая, айя, част. – уживається для підтвердження, рідше заперечення чийсь думки; так, ні, якраз.

Аякже, част. – уживається для ствердження якоїсь думки; так, за-раз-таки, бач-який.

Б

Ба ци – а чи.

Баба, -и – наковальня.

Бабка, -и – листок подорожника, який прикладають до рани, щоб спинити кровотечу; метелик; гартований металевий предмет, на якому клепають косу; вид Великоднього хліба; їстівний гриб.

Баборня, -ї – прихисток спільного проживання перестарілих жінок.

Бавитися – гратися.

Бавничка, -и – червоні вовняні нитки (часом цілий жмут), які звисали у жінок-покутянок з-під очіпка.

Багнет, байнет, багнес, -а (*нім.*) – штик-ніж. Слово походить від назви французького міста Бойонна, під яким відбулася битва 1641р.

Бадати (*пол.*) – вислуховувати, оглядати хворого, тварину для визначення діагнозу.

Бадя, -ї – велика бляшана посудина для розмішування розчинів тощо.

Байбарак

Байбарак, -а – верхній короткий одяг горянина з овечого чорного або червоного кольору сукна.

Байда, -и – шматок хліба.

Байдикувати – марнувати час, нічим не займатися.

Байка, -и (*гол.*) – м'яка бавовняна тканина; різновид м'якого кошта-того сукна; дурниця.

Баки, -ів – мозок.

Балакати – розмовляти.

Бараболя

Балачка, балаканина, -и – довга беззмістовна розмова.
 Балія, -ї – глибока бляшана посудина для прання чи купання.
 Баль, -ю, балюнок, -у, бай, -ю – вечірка з танцями.
 Бальон, -а (нім.) – м'яч, камера; бити у бальон – грати у футбол.
 Балюватися – забавлятися.
 Балясина, -и – точена лита вертикальна деталь до поручнів на сходах, балконах, галереях.

Бамбетля, бомбетля, -і – дерев'яне розсувне ліжко, може служити як лава, широко використовувалося майже до другої половини ХХ ст.; зразок міщанського меблярства, яке зазнало значних впливів польських столярних традицій.

Бамкати, бенькати – вдаряти у дзвін або в що-небудь металеве.

Бангоф, -у (нім.) – вокзал залізничний, станція.

Бандаж, -а (фр.) – бинтування, перев'язка.

Бандажувати – перев'язувати пораненого.

Бандити гнути – пускатися побрехеньок.

Бандур, -а – польський охоронець.

Банічок, -чка – каструля малих розмірів.

Банкрут, -а – той, що втратив фінансову спроможність.

Банно, присл. – сумно, шкода, жаль.

Банта, бантина, -и – дерев'яна перекладина, на якій сидять кури; сидіти на бантах.

Банувати – тужити.

Бануш, -а – страва з кукурудзяного борошна на сметані або на коров'ячому маслі.

Баня, -і – верхній купол церкви; кут, місце в селі, де добували соровицю – розчинену сіль.

Баняк, банєк, -а – каструля.

Баняс, -а – робітник солеварні.

Бараболя, барабуля, -і – картопля.

Барбениця, -і, барбеничка, -и – діжка, малолітрова дерев'яна посудина на молоко.

Барда, -и – теслярська сокира.

Барки, -ів – в'язи; викинути за барки – взяти за плечі.

Барляджі, борляджі, -ей – чоловічі комбіновані чоботи із сукна і шкіри.

Бармиця, -і – кольчужна сітка, яка захищала нижню частину обличчя, шию, плечі.

Бартка, -и – вид холодної зброї гуцулів, опришків; нині – легкий топірець з кольорового металу, яким підпираються чоловіки при ходьбі.

Басаман, -у – смужка матерії, пришита до сукні.

Батист, -у, батиста, -и (фр.) – тонка бавовняна тканина.

Батяр, бакер, -а (угор.) – пустий хлопець, пройдисвіт.

Бахур, -а, бахурєк, -а, бахурє, -я – малий хлопець.

Баюр, -а – кольоровий шнур, яким підперезували запаски, фартухи.

Баюра, -и – яма з водою.

Бега, -и – незграбний товстун.

Без, -у – бузок.

Безрога, -гої – свиня.

Бельбас, -а, зневажл. (тур.) – велика дитина; вайлуватий і ледарюватий хлопець.

Бендек, -а – бджола великих розмірів, джміль.

Бенькарт, -а – байстрюк; так ще називають розгалужений, зайвий рядок при маркуванні городу при посадці картоплі.

Бербениця, -і, бербеничка, -и – дерев'яна діжка.

Бисаги

Берекнутися – перекинутися.

Берлін, -а – вид карети.

Бздіти – смердіти.

Бзина, -и – бузина (лік. рослина).

Билень, -льня – нерозумний чоловік.

Бинда, биндочка, -и – стрічка.

Бирка, -и – вівця; овеча шапка.

Бисаги, бесаги, -саг (рум.) – сакви, вовняні спарені торби через плече.

Боднар

Бицкатися – брикатися, підкидати задні ноги (про худобу).
Бібковий лист, **бібків** лист – лавровий лист.
Бібльотека, -и (*гр.*) – бібліотека.
Бібуля, -і, **бібула**, -и – дерев'яний предмет для промокального паперу.
Біг, **Бога** – Бог.
Бігаласі – так кажуть про запліднення свійської худоби.
Бігме, **бігме**, *част.* – скорочено «Бога маю», або «Бог мені свідок, якщо збрешу».
Бізувати – чутися в силі.

Біль, -я – різновид їстівних грибів (хрящ-молочник перцевий). Пішов на білі.
Більмо, -а – хвороба очей.
Бірше, *присл.* – більше.
Біс, -а, **бісиця**, -і, **бісенята**, **бісенят** – чорт, чортиця, чортенята.
Біскуп, -а (*пол.*) – польський релігійний чин.
Блавучити – дармувати, байдикувати.
Блимати – присвічувати.
Блуд, -у – помилка.
Блудниця, -і – гуляща дівка, покрітка.
Бльотчик, -а – квиток, від слова білет.
Блят, -а – чавунне перекриття печі.
Бобирки, **бобрики**, -ів – козячий послід.
Бовван, -а – тупий чоловік.
Бовваніти – вивищуватися серед гурту.
Бовдур, -а – телепень, основа пічного димоходу.
Бовтати – помішувати якусь рідину.
Бодай, *част.* – хай би, нехай.
Боднар, -я – майстер з виготовлення і ремонту ужиткових речей з дерева.
Боївкар, -я – повстанець.
Бокс, -у (*англ.*) – різновид шкіри на взуття (боксові чоботи).
Больфа, **бульфа**, -и – налив на тілі у вигляді хворобливого пузиря.
Бомко, -а – дивакуватий чоловік, мати **бомка** – придурюватися, гнути **бомка** – говорити небилиці.
Бордюг, -а – шкіряний міх.
Борзо, *присл.* (*пол.*) – швидко.
Борше, *присл.* – швидше.
Боханець, -нця, **буханка**, -и – хлібина.
Брага, -и – недоварена горілка.

Брама

Брама, -и – ворота на подвір'я.
Брамка, -и – футбольні ворота.
Брамкар, -я – воротар.
Брандзоля, -і – підосва.
Бранка, -и – військовий призов.
Братрура, -и (*нім.*) – пічна ніша, у якій можна було тримати в теплі страву, воду.
Брацю, **брацьов** – брате, братчику.
Брикнути – швидко впасти.
Бриндзарь, -я – великий гедзь.
Бриндушкє, -шок, **бриндуші**, -ів (*рум.*) – перші весняні фіолетові квіти.
Бринталь, -я – великий цвях.
Бритванка, -и – сковорідка.
Бричка, -и – вид кінного повозу.
Бріфташка, -и (*нім.*) – гаманець.
Бровар, -я – пивоварня; пивовар.
Бромбас, -у – домашнє вино.
Бронзолєт, -а – браслет.
Броцак, -а – наплечник.
Бубен, -бна – ударний музичний інструмент.
Бубоніти – говорити щось собі під ніс.

Бугай, -я – бик.
Буджарня, -і – цех по виготовленню копченого м'яса та сала.
Будженина, -и – копчене м'ясо.
Будз, -у – овечий сир.
Будзік, -а – годинник з будильником.
Будлік, -а – будяк.
Бузьок, **бузька** – лелека, чорногуз.
Бузя, -і – обличчя, щічки.
Бук, -а – дерево, патик, гілка.
Буна, -и – кам'яна гідроконструкція для регуляції річища.
Бурдей, -я – холодна хата, *перен.* будинок розпусти.
Буркало, -а – водяний вир.
Буркати – тручати, штовхати.
Бурки, -рок, **чуні**, -ів – високе, до колін ватне взуття, на яке одягали галоші.
Бурса, -и (*лат.*) – гуртожиток для учнів.
Бурсак, -а – мешканець гімназійного гуртожитку, неофіційна назва

учня ПТУ та інтернату в радянські часи.
 Бутин, -а – вируб лісу.
 Бутля, -і – великоємкісна скляна посудина.
 Буцегарня, -і – карцер.
 Буцкати, буцати – бити, колоти рогами (про козу, барана).
 Б'юрко, -а, бюрко, -а (фр.) – канцелярський стіл з багатьма шухлядами, часом удекорований різьбленням.

В

Вакації, -ій (лат.) – канікули.
 Вакованс, -я – евакуація.
 Валанцатисі – ходити без діла.
 Валашати – каструвати свиней.
 Валашінник, -а – той, що каструє поросят.
 Валетисі – лежати в бруді, забруднюватися.
 Валіза, -и (фр.) – чемодан.
 Валувати – кричати.
 Вальці, -ів (нім.) – пристрій для перетирання зерна у млинах.
 Вальцювати, вальцювати – пропускати між вальцями (технологія обробки бляхи).
 Ваненка, -и (нім.) – мала ванна.
 Вар, -у – компот із сухофруктів, узвар.
 Варівкий – гострий на язик.
 Варстат, -а – цех.
 Варта, -и – сторожа.
 Вар'ят, варіят, -а – божевільна людина, нерозумний, безглуздий.
 Васат, -а – віз.

Веретено

Васервага, -и (нім.) – водомір, рівень.
 Ватаг, -а, ватажок, -жка – той, хто стоїть на чолі загону.
 Ватра, -и – вогнище.
 Вберя, -і – одяг.
 Вбоє, вба, вбі, вбидві – обидва, обидві.
 Введеніє, -я – Введення, релігійне свято в пам'ять приведення трирічної Марії, майбутньої Богородиці, до Єрусалимського храму на виховання.
 Ввихатисі – швидко, прудко рухатися, працювати, бігти.
 Вговтати, вговтатисі – заспокоїтися, вговорити, переконати.
 Ведля згоди – задля злагоди.
 Велико, присл. – багато.

Вельон, -у – весільний білий вінок молоді.
 Вензунка, -и – буджене м'ясо.
 Вено, невідм. – масть у картах «піка».
 Верем'є, -я – погода, гарна погода.
 Верета, -и – вовняна ковдра.
 Веретено, -а – точений з дерева пристрій для снування ниток з вовни.
 Верства, -и, верстваки, -ів, верствак, -а – ровесники, одноліток.
 Вертеп, -у (слов.) – ряджені виконавці веселого дійства під час Різдвяних свят.
 Вертлюх, -а – металеве приспособлення, яке використовують для припинання на ланц худоби або собаки.
 В'єзи, -ів – м'язи, тильна частина шиї.
 Вздріти – побачити.
 Взнаки, присл. – внаслідок.
 Взнимні, вздним'є – відчепися.
 Вивірка, вів'юрка, -и – білка.
 Виглянцувати – відполірувати.
 Виделка, -и, виделець, -я – вилка.
 Видіти, вигіти – бачити.
 Видко – видно.
 Вижмакати – випрати.
 Визбиратисі – гарно одягнутися.
 Визвіритисі – озлобитися.
 Визирати – виглядати.
 Вилекрімувати – повертати з війська.
 Виправа, -и – посаг.
 Випринки, -нок – агрус (с. Корнич).
 Виріджети – відправляти кудись у дорозу, на весілля чи похорон.
 Висціговий – акуратний.
 Вифасувати – отримати якісь матеріальні цінності з банку, каси чи від приватної особи.

Вицофатисі – вибратися.
 Віват, виг. (лат.) – уживається для привітання.
 Вівкати – тонко пицати.
 Вівороть, -і – вивернутий одяг.
 Відай, відав, відайка – мабуть, напевно, здається.
 Відданиця, -і – дівчина на відданні.
 Відкараскатися – збутися чогось недоброго.
 Відкатувати – відбутися тяжке фізичне покарання.
 Відків, присл. – звідкіля.
 Відклигати – набратися сил після хвороби.
 Відмалку, присл. – з маленької дитини, з дитинства.
 Відорщі – Водохреща, свято Богоявлення.
 Відпокутувати – відробляти гріх.
 Відпуст, -у – храмове свято, церковний обряд, під час якого масово відпускають гріхи, прощення.
 Відти, відтика, відки, відків, відси, присл. – звідти, звідтіля, звідки, звідсіля. Маріє, відки вітер віє.
 Візвіритисі – подивитися лютим поглядом.
 Війт, -а (нім.) – сільський староста.
 Віко, -а – верхня частина труни.
 Вілія, -ї – вілла.
 Вімні, -і – вим'я.
 Вінда, -и (пол.) – підйомник, ліфт.
 Вінкель, -кля (нім.) – кут, кутник, ріг будинку.
 Вінклювати, вінтлювати – ставити на кут.
 Віно, -а – весільні дари, посаг.
 Вінчування, віншування, -я – вітання.
 Вірли, -ів – орли.

Вісіль**и**, **-и** – весілля.
 Віхіретисі, *ірон.* – виспатися.
 Віхітретисі – хитрувати.
 Віходок, **-дка** – туалет.
 Віхоть, **-хтя** – жмут соломи.
 Віц, **-а** (*нім.*) – анекдот, жарт.
 Вічко, **-а** – круглий отвір у дверях.
 Вішак, **-а** – вішалка.
 Вішікє, **-я** – вишиття.
 Віштрикнути – вискочити.
 Вішья, *присл.* – вправо.
 Вію, *виг.* – окрик, яким підганяють ко-
 ней.
 Вмлівати – втрачати свідомість.
 Вмлівіч, *присл.* – в один момент.
 Внадитися – зачистити, почати часто
 заходити.
 Внюх, **-а** – риба сімейства сомових, яка
 веде нічний спосіб життя, жи-
 тель чистих гірських потоків і
 річок; переносно – непристосо-
 ваний до життя чоловік.
 Вовкулака, **-и** – перевертень.
 Вовна, **-и** – овеча шерсть, яку вико-
 ристовують для ткання і в'я-
 зання. Нагородити три міхи
 гречаної вовни – наговорити
 дурниць, наплести небилиць.
 Водно, *присл.* – повсякчас, завжди.
 Война, **-и** – війна.
 Воліти – хотіти, бажати, жадати.
 Волічка, **-и** – шерстяна нитка для ви-
 шивання.
 Воло, **-а** – розширена частина стра-
 воходу багатьох птахів, де тим-
 часово перетравлюється їжа;
 ожиріле підборіддя.
 Воловід, **-вода** – грубий шнурок («во-
 дити вола»); налігач, який ви-
 готовляли з клоччя; відходи від

ляного або конопляного пря-
 дива.
 Волоки, **-ів** – річкова сітка для вилову
 риби.
 Волох, **-а** – загальна назва поселенця
 з Придунайських князівств і
 Трансильванії, з яких у другій
 половині XIX ст. утворилися
 румунська і молдавська нації.
 Волоцюга, **-и** – бездомна людина; те
 саме слово вживалося й щодо
 жінки-повії.
 Волочитися – тинятися, вештатися без
 діла, бродяжити.
 Воринне, **-і** – огорожа з вертикальних
 колених смерекових стовбурів
 та горизонтальних довгих круг-
 ляків.
 Воркати, відворкуватисі – бурчати, від-
 сварюватись, огризатись.
 Ворожбит, **-а**, ворожка, **-и** – людина
 (чоловік чи жінка), яка передба-
 чає долю; чаклун, який гадає на
 картах.
 Ворожіння, **-я** – магія, чарування.
 Вороплян, **-а** – літальний апарат.
 Воротар, **-я** – Великодня гра на церков-
 ному подвір'ї.
 Воти, **-ів** (*пол.*) – знаки подяки за зці-
 лення душі й тіла.
 Вошкувати, вошкуватисі – бити воші.
 Воцаний – змащений воском.
 Вперіцяти – сильно вдарити.
 Вповідати – розповідати.
 Вражіння, **-я** – враження.
 Вректи – наврочити.
 Вроки, **-ів**, врок, **-а** – загальний стан
 слабості від заздрісного погля-
 ду або дій.
 Встидатисі – соромитися.

Встидливий – скромний.
 Втворити, відтворити, відперти – від-
 чинити.
 Вуглі, **-ів** – вугілля.
 Вудвуд, **-а** – одуд, птах.
 Вуйко, **-а** – мамин брат. Інколи вуйком
 горяни називають ведмедя.
 Вуйна, **-и** – мамина сестра.
 Вурда, **-и** – солодке створене мо-
 локо, яке вже не придатне до
 кип'ятіння, після варіння якого
 залишається сир.
 Вурдитися – скипатися (про молоко).
 Вуста, вуст – губи.
 Вуставка, **-и** – вишиття на жіночих і
 дівочих сорочках у ділянці пе-
 редпліччя, на рукавах.
 Вутінка, **-и** – кутасик на вишитій со-
 рочці.
 Вутлий – непевний, слабкий, блажен-
 ький предмет, якому чогось бра-
 кує.
 Вфасувати – дати.
 Вшулити – кинути щось, аби опісля не
 знайти.

Г

Га, *виг.* – уживається як відгук на звер-
 тання; що?
 Габльотка, **-и** – низька засклена ві-
 трина для експонування різних
 предметів, використовується у
 виставкових залах, музеях.
 Гади́на, **-и**, гадь, **-я**, гаде, **-я** – гадюка,
 гадюки.

Газда, **-и**, газдині, **-і** – господар, госпо-
 диня.
 Газмаска, **-и** – протигаз.
 Гай-гай, *виг.* – начувайся.
 Гайдук, **-а** (*угор.*) – у XV-XIX ст. у
 південних слов'ян – повста-
 нець-партизан; найманий полі-
 цай; різновид голубців з буряко-
 вого листя, зварених на кислому
 молоці.
 Гайнувати – марнувати.
 Гайовий, гаєвий, **-ого** – державний лі-
 совий обхідник.
 Гайта, гатьга, *присл.* – вправо.
 Гайц, **-у** (*нім.*) – тиск.
 Гайцувати – додавати жару.
 Гайштук, **-а** – галстук.
 Гакенкрейц, гакенкрайц, гакенкройц
-а (*нім.*) – нацистська державна
 відзнака – свастика.
 Галай-балай – гармидер.
 Галайкати, галакати (*їуд.*) – голосно
 розмовляти, шуміти.
 Галамага, **-и** *жарт.* – рот.
 Галатан, **-а** – пришепенкуватий, кри-
 кливий чоловік.
 Галиця, **-і** – ворона.
 Галі, **-ів** – м'ясні лотки на ринку.
 Галунка, **-и** – зварене в цибулинні яйце,
 яке має темно-золотаве забарв-
 лення; крашанка.
 Гальба, **-и** (*нім.*) – півлітрова скляна
 кварта.
 Гальма, **-ів** – пристрій для сповільнен-
 ня руху транспорту.
 Галь-паль, *присл.* – як-небудь, нашвид-
 куруч.
 Гальон, **-а**, гальона, **-и** – тасинка, стріч-
 ка, вишита золотими або сріб-
 ними нитками.

Гальоп, -у (*фр.*) – швидка їзда, біг.
 Гальорка, -и, гальорка, -и – останні ряди в театрі, кінотеатрі, класі.
 Гамселити – бити, духопелити кого-небудь.
 Гамувати – угамовувати, заспокоювати.
 Гандаляпати – прибірювати.
 Гандрабатий – довготелесий, вайлуватий.
 Гараздзувати – порядкувати.
 Гарапник, -а (*нім.*) – батіг із металевим руків'ям.
 Гарбата, гербата, -и (*пол.*) – чай із цвіту липи.
 Гарда, -и (*фр.*) – деталь холодної зброї, призначена для захисту кисті руки.
 Гармір, -мору – гармидер.
 Гарувати – тяжко працювати; жити в нужді.
 Гарундер (*нім.*) – йди геть звідси.
 Гарчєк, -а – дерев'яна посудина на мо-локо.
 Гаспид, -а (*гр.*) – чорт.
 Гать, -і (*швед.*) – перегорода для стримування течії ріки.
 Гауптах, гоптах (*нім.*) – струнко; стати на гоптах.
 Гафтованє, -я – вишивання гачком.
 Гакхати – вибухати.
 Гєзди, гозди, гоздечки – ось тут, отутечки.
 Гей – наче, ніби, мов.
 Гейби, гейбички – ніби, здається.
 Гельма, -и – військовий шолом.
 Генде, гєндички – ось де.
 Гєндель, -для, *зневажл.* – торгівля.
 Гєндлювати – торгувати, бізнесувати.
 Гєндляр, -а – торговець.

Гєпнутисі – впасти.
 Гєчіпєчї, -ів – плоди шипшини.
 Гзїнемец, -мця – верхня частина селянської печі, декоративне завершення; карниз.
 Гзїтися – пустувати.
 Гїбель, гїмбель, -бле – ручний столлярний інструмент, різновид рубанка.
 Гїблївка, -и – тонкий шар деревини, стружка, відходи, які часом використовували для виготовлення штучних квітів на весільне деревце.
 Гїблювати, гїмблювати – стругати рубанком.
 Гїдити – бридити.
 Гїкавка, -и – ікавка.
 Гїкати – ікати.
 Гїлити – радити, рекомендувати.
 Гїндри, гїндрики бити – лайдакувати.
 Гїркатисі – пересварюватися.
 Гїря, -і – чуприна.
 Гїцель, -ця – комунальний службовець магістрату, який займався виловом блудних псів.
 Гїци – брати когось на сміх.
 Гїйкати – вигукувати, дивуватися, обурюватися.
 Гїллє, -я – густі гілки.
 Гїнзель, -зля, гїндзель, -дзля – латунна або мідна вистріляна частина кулі.
 Гладунец, -нця – керамічний посуд для молока, глечик; інколи вживалося щодо зовнішнього вигляду повної людини.
 Глевкий, глейкуватий – густий, масний, глиноподібний заміс; так

кажуть про погано випечений хліб.
 Глинниця, -і – місце для вибирання глини на різні господарські потреби та для різних ужиткових речей.
 Глїпнути, глїпнутисі – подивитися, підглянути.
 Глїці, -і – хвоя; також кіл у плоті.
 Глїт, глїту – густий колючий кущ.
 Глота, -и – тіснява, черга.
 Глотитися – проштовхуватися крізь юрбу.
 Глумитися – перекирлювати, глузувати.
 Глухман, -а, *ірон.* – глухуватий чоловік.
 Глянц, -у – блиск.
 Глянц-папір, -перу – шліфувальна шкірка.
 Гнилєк, -а, гнилий, гнилоші, -лош, *ірон.* – лінива людина.
 Гнилиці, -лиць – сорт грушок-дичок.
 Гнів, -у – образа.
 Гніватися – ображатись.
 Гноєнка, -и – рідкий коров'ячий гній.
 Гогози, -ів – лісові ягоди.
 Годєн – має силу щось зробити.
 Гойний – щедрий, розкішний.
 Голобиськи – ходити босоніж.
 Головні, -і – спалене дерево, грань, інколи цим словом називають паразитів у зерні або зіпсуте зерно.
 Головосіки, Главосіки – релігійне свято – усічення голови Івана Хрестителя, припадає на 11 вересня.
 Голосник, -а – динамік, підсилювач звуку.
 Голота, глота -и – велике скупчення.

Голубец, -бце – варена страва з рису, завернута у капуста́ний листок.
 Голубїнка, -и – рід їстівних грибів.
 Гольшрубa, -и (*нім.*) – шуруп.
 Голяр, -я – перукар, дослівно – людина, яка голить.
 Гонвед, -а – угорський вояк.
 Гонде – ось там.
 Гонитися – вести розбещений спосіб життя.
 Гонір, -ору – гордість, себелюбство.
 Гонорний – гордовитий.
 Гопкати – підсакувати.
 Горбатка, -и – грубо́ткана спідниця, яку на Покутті під'язували по-ясом.
 Горжетка, -и (*фр.*) – жіночий або дівочий верхній одяг містян за польських часів.
 Горілиць, горілиць, *присл.* – обличчям доверху.
 Горнець, -нця, горнє, -єти, горнєтко, -а – керамічна посудина для приготування їжі в печі, часом була задротована, щоб не тріскала від жару.
 Гортка, -и – жменя.
 Горьичка, -и – температура.
 Гостець, -тця – хвороба суглобів, на яку хворіли переважно сільські жінки, які полоскали взимку льон. «Ходит, як *гостець*, по кістках», – так казали про неприємну людину.
 Гости́нец, -нце – головна дорога, шлях.
 Гоцки – підсакувати на конику.
 Градаус – йти прямо, напрямці.
 Гранда, -и – стовпотворіння з в'ясненням стосунків.

Грань, -і – розпечені залишки згорілого дерева або вугілля, жар.
«Сидит, як **на грані**», – так говорили, коли людина помітно хвилювалася або поспішала.

Грати грека – хитрувати, придурюватися. У давнину вважалося, що греки-купці – хитрі й скупі.

Гречний – вихований, чемний.

Греда, -и – дерев'яна жердина, яку монтували в оселі над піччю для полотна та одягу.

Гризота, -и – біда, неприємність, клопіт.

Гритке, -ток – кольорові олівці.

Грітка, -и – невеличкий город біля оселі.

Гріш, гроша – дрібна монета.

Громадити – згрібати сіно в копицю.

Груба, грубка, -и – піч.

Груда, грудка, -и – затвердла земля.

Гугнявити – говорити в ніс.

Гужтруд, -а – трудова повинність для тих, хто мав коней, дослівно – гужовий транспорт, тобто тяглова сила.

Гуздратисі – довго щось шукати.

Гузитисі – суватися на одному місці.

Гузиця, -і, гузичник, -а, *жарт.* – сидниця.

Гузла, -и – губна гармоніка.

Гук, гуркало, -а – водоспад.

Гулюкати – сваритися.

Гупати – стукати.

Гуральня, -і – підприємство, на якому виробляють міцні алкогольні напої.

Гуркало, -а – джерело.

Гурма, гурмочка, -и – натовп.

Гуслінка, гусленка, -и – зварений кисломолочний напій.

Гутатисі – заспокоюватися чимось.

Г

Габзувати – насмішуватися.

Галамага, -и, *ірон.* – обличчя.

Галерія, -ї – веранда.

Гальоп, -у (*пол.*) – швидкий біг коня навскач.

Гальопом, *присл.* – дуже швидким бігом.

Гальопувати – бігти галопом (про коня) або їхати на конях галопом; робити щось дуже швидко.

Гамаші, -маш – сукняні обмотки, онучі в період Першої світової війни, особливо у вояків УСС.

Гамбарас, -у – неприємність, критична ситуація.

Гамузом – все разом.

Гандж, -у – дефект, недолік, вада.

Ганджар, -у – кинджал.

Ганджувати – докоряти.

Гандрабатий – худий, довготелесий, високий чоловік.

Ганити – докоряти, сварити.

Ганц, *присл. (нім.)* – зовсім, цілком.

Гара, -и – підвода з високими бортами.

Гарчєк, -а, гарнич, -а – дзбанок.

Гатунок, -нку – перший сорт.

Гачі, -ів, гачиньєчета, -чет – домоткані суконні штани з конопляного або лляного полотна чи білого сукна.

Гафтка, -и – гачок для заціпання штанів, спідниць, блуз тощо.

Гавт, *виг.* – заклик про допомогу.

Гвер, -у – гвинтівка.

Гегнути, *ірон.* – вмерти.

Гедзь, -я – овід, комаха, яка живиться кров'ю.

Гелеватий, *ірон.* – череватий.

Гелево, -а – черевко.

Гелетка, гілетка, -и (*рум.*) – чверть корця, за мірою сипучих тіл становить 25 кг; мілка дерев'яна діжка.

Гембач, -а, гембатий, *ірон.* – губатий.

Геркус – забирайся геть.

Гердан, -а – різновид намиста, жіноча нашийна прикраса з бісеру.

Гетто, *невідм.* – у середньовічній Європі відмежовані від зовнішнього світу райони або квартали міста, відведені для примусового поселення груп людей певної раси, нації, релігії.

Гешєфт, -у (*їуд.*) – торгова обладка.

Гємба, -и – губа.

Гзимс, -у – металевий край кухонної печі.

Гзитися – бавитися, пустувати.

Гирниц, -нца – дволітрова металева ємкість для сипучих продуктів.

Гінцїри, -ів – овальне дахове покриття.

Глагоїти – задобрювати.

Глід, глєду – черга, ряд.

Гміна, -и (*пол.*) – сільська рада.

Гніт, гнєта – спецтканина з натуральних волокон для горіння у газових лампах, свічках.

Гольцшуги, -ів – шкіряне взуття на дерев'яній основі.

Гондзлі, -ів – скручені кульки шерсті у тварин, козячий послід.

Гонта, -и – покрівля на гуцульських хатах з тесаного дерева.

Гонталь, -я – великий кований цвях.

Горсик, -а – кептар (с. Марківка).

Гражда, -и – гуцульська хата у вигляді замкнутого кола.

Гралі, грал – ручний залізний сільськогосподарський реманент широкого призначення з дерев'яним руків'ям.

Гранда, -и – сварка.

Грас, -у – сільськогосподарський механічний реманент, який використовують на полях, розрихлюючи ґрунт.

Граскувати – розрихлювати ґрунт.

Грасувати – тинятися без діла.

Гратка, -и – зошит з арифметики, у клітинку.

Гратулювати – вітати.

Гратуляція, -ї (*нім.*) – вітання.

Графка, -и – шпилька.

Грейцар, -а (*нім.*) – крейцар – дрібна грошова одиниця при Австро-Угорщині.

Грєчність, -ності – високий рівень культури, вихованості.

Гринджоли, гранжєли, -ів – низькі кінні сани; лижі; часом так у місті називали ковзани.

Грисік, -у – кукурудзяне борошно.
 Гріс, -у (пол.) – зерно грубого помолу, висівки.
 Грунь, -я – гірський верх.
 Гуглі, -і – шерстяний верхній одяг у гуцулів.
 Гудз, -а – відросток гілки від головного стовбура дерева, найтвердіше місце в дошці; шукати собі гудза – шукати зачіпки, неприємностей.
 Гудзуватий – вузлуватий.
 Гудзратисі – дуже довго збиратися.
 Гульний – єдиний.
 Гумаке, -ів – гумові чоботи.
 Гунциот, -а – пустий, нечемний чоловік.
 Гуральня, -і – винокурня.

Д

Дамка, -и – велосипед, який спеціально сконструйований для дівчат і жінок.
 Данец, -нца – танець.
 Дантист, -а (фр.) – зубний лікар.
 Данцувати – танцювати.
 Дараба, -и (рум.) – лісospлав, який супроводжують плотогони.
 Дармовис, -а, дармовиса, -и – точена дерев'яна прикраса у вигляді дзвіночка, яку кріплять на свічники, люстри.
 Дахівка, -и – черепиця.
 Двигати, двиганити – пересувати, підіймати тягар.
 Дворець, -рця – залізнична станція.

Дебрі, -ів – густий ліс, чагарник, дика місцевість, непроходима хащі.
 Деготь, дегтя, дехоть, дехтя – мазут, відходи з переробленої нафти, яку продавали в діжках на базарах, для натирання взуття, покриття огорож, змащування коліс у підводі тощо; густе машинне масло, солідол.
 Дека, -и (нім.) – верхня частина щипкового музичного інструмента.
 Деліквент, -а (лат.) – людина, яку мають знищити.
 Денцівка, -и – мала сопілка з денцем, яка виготовляється в основному з ліщини, лози.
 Дерга, -и (тур.) – товста груба тканина: рядно, покривало, килим.
 Дергівка, -и – пристрій для розчісування прядива.
 Деревце, -я – прикрашена кольоровими стрічками і квітами молода ялинка. Використовується під час весілля, на похороні, коли ховають дівчину або парубка, а також після того, як поставили верх на хаті.
 Дерев'янке, -нок – дерев'яне взуття, яке масово використовувалося під час німецької окупації.
 Деркач, -а – дитяча дерев'яна забавка; народний шумовий інструмент з рухомим пристроєм, обертання якого супроводжується деренчанням; невеличкий перелітний птах з жовтувато-сірим оперенням, який відзначається характерним скрипучим криком.
 Деспект, -у (лат.) – образа.

Дефензива, -и (фр., пол.) – оборонна тактика на війні; польська поліційна служба в 1918-1939 роках.
 Дефіляда, -и – урочистий похід містом.
 Дєді, -і – дідо.
 Дєк, -а – дяк.
 Декувати – дякую.
 Джур, -у – рідке болото.
 Джуркало **див.** гуркало.
 Джус, -а – нечисть.
 Дзвунка, -и – масть у картах.
 Дзер, -у (рум.) – відціджене кисле, обезжирене молоко; сироватка.
 Дзерніта, -ніт – обсмажене гарбузове насіння.
 Дзигар, -а – сигарета.
 Дзигарнічка, -и – мундштук.
 Дзигарок, -рка – настінний годинник.
 Дзиглик, -а – стільчик з отвором, на якому сидять шевці.
 Дзигоніти, дзиготіти – трястися від холоду, страху, хвороби.
 Дзьобати – довбати.
 Дзьомбела, -и – один із елементів у кінській упряжі, зокрема вуздечки.
 Дзьобенька, -и – черезплечна шкіряна сумка, яку носили парубки правобережних сіл Коломийщини.
 Дзявкати – гавкати.
 Дзявотіти – скиглити.
 Дибати – кульгати; поволі йти.
 Дивідесьєть – дев'яносто.
 Дидикація, -ї – посвята.
 Дижури, **дижури** -а – чергування.
 Дик, -а – дикий кабан, вепр.
 Дикта, -и – фанера.
 Дикунки, -нок – тимчасова дерев'яна споруда від дощу.

Динамко, -а – двигун для велосипеда, який при їзді виробляє електричне світло.
 Дискретно присл. – делікатно.
 Диспозиція, -ї (лат.) – наказ або розпорядження керівника.
 Дистамент, тестамент, -у – документ на власність землі.
 Дистиллярня, -ї – підприємство з переробки нафтосировцю.
 Дихавиця, -ї, **дихавка**, -и – хвороба горла.
 Дичина, -и – дикі птахи й звірі, на яких полюють і з яких готують їжу.
 Дичка, -и – дикоросле дерево.
 Дичь, **жарт.** – відлюдник.
 Дишель, -шля – тяглове приспособлення для коня у підводі або санях.
 Закон, як **дишель**, куди зайшов, туди й вийшов.
 Дитинець, -нца – назва центральної частини укріпленого міста, огорожена стінами, бастіоном.
 Дівке, -вок – дівчата.
 Дівочити, дівувати – ходити з дівчатами і парубками.
 Дівчур, -а – не надто слухняна дівчинка-підліток.
 Дід, -а – добрий дух з бородою, який живе у бузинових хашах; охоронець домашнього вогнища.
 Дідич, -а – великий землевласник, сільський пан.
 Дідух, -а – в'язаний житній сніп, який ставили у кутку господи при Різдвяній родинній вечері.
 Дійниці, -ї – дерев'яна діжка для доїння корови.
 Ділетка, -и – діжка.
 Дітвак, -а – підліток.

Дітиска, **-тиск** – пустотливі діти.
 Дітлаше, дітлашене, **-і** – дрібні діти.
 Длубати, длубатисі – перекладати, довго перебирати що-небудь, копірситися в чомусь, відшукуючи щось.
 Днина, **-и** – день.
 Днинка, **-и** – скороминулий день.
 Дниські, *присл.* – нині, сьогодні.
 Довбанка, **-и** – дерев'яний верстат для обробки зерна.
 Довбач, **-а** – дятел.
 Довбня, **-і** – важке дерев'яне знаряддя, часом обковане металевими обручами, з руків'ям, за допомогою якого розколюють дрова, забивають кілки тощо.
 Доган, **-а** – реманент для довбання твердої породи ґрунту, кайло.
 Доглупатисі – здогадатися.
 Доли, долі, *присл.* – вдолині.
 Долішній – низинний.
 Домарство, **-а** – господарство.
 Допантрувати – доглянути.
 Допастися – накинутися.
 Допіру, доперва, *присл.* – щойно, тільки що, до часу.
 Доразовий – екстренний.
 Дореду, *присл.* – до порядку.
 Дорінник, **-а** – посудина боднарської роботи з м'якої породи дерева, прорізною різбою, випалюванням, невеликої циліндричної форми.
 Дорнєнка, **-и** – сокира.
 Доробок, **-бку** – виконана робота, створене що-небудь.
 Досвіток, **-тку** – світанок.
 Доста, *присл.* – досить, достатньо.
 Достарчити – пристарати.

Достеменно, *присл.* – безперечно, напевно, точно так.
 Достоту, *присл.* – доволі, точно.
 Дошівка, **-и** – вода, яка стікала з дахів і яку домогосподарки використовували на побутові потреби.
 Драб, **-а**, драбуга, **-и**, *зневажл. (чес.)* – раб, нікчемний чоловік.
 Драгун, **-а** – військовий вершник, кавалерист.
 Драгон, **-а** – задня напоясна планка на двох гудзиках, яку пришивали на плащі.
 Драниця, **-і**, дранка, **-и** – тонкі смужки хвойної породи, позбивані квадратами навхрест, які використовують для замащування глиною стелі; полатана сорочка.
 Дрантивий – порваний, зіпсутий.
 Дрантюх, **-а**, дранті, **-я** – обірванець, порваний мішок, костюм тощо.
 Драп, **-у (фр.)** – густа шерстяна або напівшерстяна тканина, призначена для пошиття верхнього одягу.
 Драпак, драпач, **-а** – сухий березовий віник.
 Драпати – шкрябати; втікати.
 Драпіжний, драпіга, **-и** – хуліган, забіяка.
 Дратва, **-и** – міцна нитка, якою шиють взуття.
 Дримба, **-и** – один із найдавніших духових язичково-щипкових музичних інструментів.
 Дримбак, **-а**, дримбачка, **-і** – людина, яка грає на дримбі, *перен.* тріснутий горщик.
 Дрислінке, **-нок** – сорт сливок.
 Дристати – дістати розслаблення шлунка.

Дристун, **-а** – боягуз.
 Дробарка, **-и** – машина для подрібнення каменю.
 Дровігня, дривігня, **-і** – піддашня біля хати, де заготовляють дрова.
 Дротар, **-я** – майстер, який обплітає дротом надтріснуті або й нові горщики.
 Дрочити – дражнити.
 Дружба, **-и**, дружка, **-и** – весільні свідки молодих, хтось із близьких неодружених родичів або друзів. Дружити – ходити у свідки до молодих.
 Друлівник, **-а** – ручне свердло для роботи по дереву.
 Друшлек, **-а** – посудина з отворами для проціджування їжі (пирогів та ін).
 Дрюччі, **-і** – патики, походить від слова дрючок.

Дубасити – бити.
 Дубелтівка, дубельтівка, **-и** – рушниця з двома цівками.
 Дуда, коза, **-и** – волинка – духовий народний музичний інструмент, який складається з кількох сопілок і шкіряного мішка, у який надувають повітря.
 Дуди, **-ів** – манжети в сорочці.
 Дудлити – випивати.
 Дудуритисі, *насмійшк.* – виставлятися, показуватися, мати себе за щось величне.
 Дужий – здоровий.
 Дукат, **-а (ім.)** – давня розмінна монета.
 Дулі, **-ів** – сорт грушок.
 Дум-дум – різновид угорської розривної кулі.
 Дундук, **-а** – телепень.
 Дурбас, **-а**, *насмійшк.* – дурень.
 Дуреньство, **-а** – дурниця, нісенітниця.
 Дупак, **-а** – хлоп'яча, кавалерська гра на Великдень біля церкви. Дослівно бити у дупу (сідницю), після удару треба відгадати, хто вдарив.
 Дуст, **-у** – хімічний порошок з неприємним запахом для знищення рослинних шкідників.
 Дутися – натужитися, гніватися, ображатися.
 Дучка, **-и** – діра, яма, нора, барліг.
 Дюгнути – кольнути чимось гострим.
 Е
 Евентуально, *присл. (лат.)* – точно так.
 Емерит, **-а (лат.)** – пенсіонер.
 Екзекутор, **-а (лат.)** – кат.

Жорна

Екзекуція, -ї (*лат.*) – тілесне покарання.

Екзецирка, -и – виправка.

Екзиля, -ї – вигнання.

Екзорти – релігійне вчення.

Є

Єгомосць, -я (*пол.*) – священик.

Єдваб, їдваб, -у (*нім.*) – шовк.

Єдвабний, їдвабний – шовковий.

Єйці, єєць – яйця.

Єк – як.

Ж

Жакет, -а (*фр.*) – піджак.

Жалива, жілива, -и – кропива.

Жалоба, -и, жалоби, -ів – траур.

Жарівка, -и – лампочка до кишенькового ліхтарика.

Жбурлети – кидати.

Жвакати, жарт. – жувати.

Жвиндіти – бурчати.

Жгребло, згребло, -а – ручна металева скребачка із зубцями для догляду за шкірою і шерстю домашніх тварин.

Ждюгнути – вдарити під бік.

Желізко *див.* залізко.

Жердка, жертка, -и – підвісна дерев'яна планка в оселі, на яку вішали ліжники, покривала.

Жерти, *образл.* – їсти.

Живиця, живиці, -ї – смола, сік з хвойного дерева.

Живо, *присл.* – швидко.

Жид, -а, жидівка, -и, жидинє, -я, жидинєта, -нет – єврей, єврейка, єврейські діти.

Жилєтко, -а – бритва.

Жичити – позичати.

Жнекати, жмакати – терти прання.

Жовнір, -а – так до половини XX ст. називали в наших краях всіх без винятку військових.

Жоліб, -а – дерев'яне подовгасте заглиблення для харчування тварин, стікання рідини.

Жорна, жорен – плескаті, круглої форми тверді камені різних діаметрів, які вручну або механічним

способом мололи зерно на борошно.

Жорнувати – молоти на жорнах.

Жужіль, жужелиці, -ї – попіл.

Журавель, -вля – дерев'яна конструкція з противагою біля колодязя, з допомогою якої легше підіймати наповнене водою відро.

З

Зааферований – заклопотаний.

Забавити, забавитисі – зайняти чимось, захопити, зайнятися якоюсь справою.

Забаганка, -и – примхливе бажання, каприз.

Забембати – заморочити.

Завдавати – допомагати висадити кудись (на воза).

Завдаток, -тку – аванс.

Зав'єти – зів'яти.

Завірений – насуплений.

Завіритисі – подивитися косо, люто, спідлоба.

Завчєсу, *присл.* – завчасно.

Завше, *присл.* – завжди.

Загирити – загубити, легковажно повестися по відношенню до якоїсь річч.

Загоді, *присл.* – завчасу.

Зага, -и – печія.

Загудзувати – зав'язати петлю.

Задирка, -и – задерта шкіра біля нігтя на пальці.

Задуха, -и – астма.

Заживати – приймати (про ліки тощо).

Журавель

Заїди, -ів – виразки в куточках рота.

Закавулок, -лка – завулок, прохід між двома вулицями.

Закамарок, -рка – куток, невелике місце за чимось.

Закапшєві очі – закаправлені очі.

Закатрупити – вбити.

Закємарити – задрімати.

Заки, *спол.* – поки.

Закоценіти – замерзнути.

Залізко, желізко, -а – праска.

Залубиці, -биць – великі святкові сани, запряжені одним або двома кіньми.

Замаєний – заківчаний.

Замаїти – прикрасити хату зеленню на зелені свята. Слово «маїти» походить від давньої назви місяця май, коли на Зелені свята прикрашали гілками обійстя.

Замельдувати – зробити донос.

Заминка, -и – куряча їжа.

Залізко

Занапасти́ти – довести людину до відчаю.

Заорудувати – виконати якусь справу.

Запанібрати, по-панібратськи – запросто, фамільярно; вести себе не виправдано відверто.

Запарі, -ів – це стан, коли в теплому приміщенні настає біль у кінцівках тіла після сильного морозу; гострий біль у пальцях від морозу.

Запаска, запаска, -и – жіноче ткане цупке полотно, яке носили замість спідниці.

Запічок, -чка – місце між стіною і піччю.

Запорток, зашпорток, -тка – стухле, зіпсує яйце.

Запрашка, -и – підлива зі смаженої муки.

Зареквірувати – забрати щось на військові потреби.

Зарінок, -нку – луг біля річки; прибережна частина ріки, рівнинне, піщане місце, заросле травою, кущами, де влітку збираються відпочивальники.

Зарути – заголосити; голосно, протяжно плакати.

Заскочений – застигнутий зненацька.

Засмальцьований – забруднений, переважно жирними плямами.

Зась, виг. – виражає заперечення чого-небудь, відмову від чогось; не можна.

Затамувати – затримати в собі щось: біль, зраду, подих.

Затятий – впертий.

Затинатися – заїкатися.

Затирка, -и – рідка кукурудзяна їжа на молоці, надзвичайно поширена на теренах Коломийщини у повоєнний період.

Затичити – вбити в землю тичку, рівну і суху загострену гілку, яка є опорою для городніх рослин.

Затраска, -и – кнопка для заціпання одягу.

Затроєний – отруєний.

Затурканий – безвольний, переляканий.

Захаламандрити – зробити щось, приготувати нашвидку.

Захланний, захланник, -а – скупий.

Заходитися, заходитися – надривно плакати, схлипувати; вправно, швидко щось робити.

Захрестіє, -я – місце в церкві за головним вівтарем.

Заціпеніти – завмерти.

Зачернути, зачерати, зачерети – набирати горнятком воду.

Зачіпка, -и – те, що є приводом для певних дій; причина конфлікту.

Зашкарублий – твердий.

Зашпортатися, зашпотатися – спіткнутися.

Зашпрейцувати – змастити.

Заштрикнути – ускочити.

Защик, заштрик, застрик, -а – укол.

Защинка, -и – заціпка на сорочці, спідниці.

Зацінкатися – защепитися.

Заюшений – окривавлений.

Заяложений – застарілий, за давним.

Збавити – зіпсувати.

Збагнути, збагнути – здогадатися.

Збадати – пройти лікарське обстеження.

Збано́к, -нка – глечик.

Збитки, -ів – пустощі, витівки, шкода; робити на збитки – робити навмисне, наперекір.

Збиткуватися – насмішуватися, ображати.

Збитошний, збиточник, -а – неслухняний, пустотливий.

Збицкати – так кажуть, коли худоба нервує, перен. погарячувати.

Збігати – стікати (про молоко); закипаючи, виливатись через край посудини (про що-небудь рідке).

Збіжі, -і – пасіння польових культур.

Збуй, -я – здоров'яга; розбійник.

Зварич, -а – людина, яка варила сіль.

Звар'ювати – зійти з розуму.

Зведениця, -і – молодий з дитиною, яка зійшлася з чоловіком для спільного життя.

Звізда, -и – Різдвяна зірка, з якою ходять колядники.

Звіздар, -я – той, хто ворожить на планетах і зірках, пророкує; астрон.

Звірина, -и – звірі.

Звіритися – довіритися, перевірити.

Зволікати – навмисно чекати, вичікувати.

Звурдитися – скиснути.

Згарда, -и – нашійна жіноча прикраса з хрестиків кольорового металу.

Згарований – кволий, спрацьований чоловік; від слова «гарувати» – працювати.

Зграбний – здібний чоловік.

Здали́й – новий, відремонтований.

Зди́банка, -и – побачення.

Зди́бати – зустріти.

Зди́хати – зітхати.

Здоймати – знімати.

Здрі́мнути – заснути на короткий час.

Зельц, -у – салцісон.

Зиз, -у – косоокість, більмо.

Зизо́кий – косоокий.

Зимно, присл. – холодно.

Зиск, -у – користь.

Зи́цка, -и – військова муштра.

Зи́цирувати – муштрувати.

Зичити – позичати.

Зів'є́лий – в'ялий.

Зі́псувати – полатати.

Зі́ц, -у (пол.) – сидіння в машині; велосипедне сидло.

Зло́сний – злий.

Злоститися – нервуватися, дратуватися.
Злотий, -ого – грошова одиниця за панської Польщі; дослівно – золотий.

Змалку, змалечку, *присл.* – з малої дитини.

Змарнувати – згаяти час.

Змерзитися – остогиднути.

Змордований – замучений.

Знесіння, -я, Знесіне, -є – Вознесіння – одне з найбільших релігійних свят, припадає на 40-й день після Великодня.

Знимка, -и – фотографія.

Знимкуватися – фотографуватися.

Зола, -и – незгорілі мінеральні рештки у вигляді пилу, що лишаються після спалювання якої-небудь речовини.

Зошити – попіл, посипати попелом.

Золі, -і – підосва.

Золотоковнірці, -ів – люди, які носили мундир зі «стоячими» золоченими відзнаками: начальство військово, судово, професори і навіть студенти вищих класів.

Золувати – підбивати.

Зомліти – втратити свідомість.

Зопалу, *присл.* – необачно.

Зорудувати, заорудувати – зорганізувати.

Зрезигнувати – віднехатися до справи байдуже; відмовитися; зректися.

Зроблений – спрацьована людина; відпрацьований механізм.

Зужити – попробувати.

Зумбела, -и, дзембело, зубило, -а – металева деталь кінської упряжі, яку закладають тварині в щелепу.

Зупа, -и – суп, юшка.

Зусман, -а – холод.

Зчімхати – зістригти.

И

Инди, *присл.* – місцями, подекуди, де-не-де; в іншому місці; не тут.

Индик, -а – індик.

Инный, *займ.* – інший.

Ирже, -і – іржа.

І

Ік, *част., спол.* – як.

Імити, ймити – спіймати.

Інде, *присл.* –десь, в іншому місці.

Інсургент, -а (*лат.*) – повстанець.

Інтенція, -ї (*лат.*) – причина.

Інтерес, -у (*фр.*) – цікавість, захоплення; справа.

Ї

Їдваб *див.* єдваб.

Їдвабний *див.* єдвабний.

Їден, їдна – один, одна.

Їднаковий, їннаковий – однаковий.

Їдунка, -и – металева миска, яку використовували в польових умовах чи під час війни.

Їмость, -і (*пол.*) – дружина священика.

Й

Йо, *виг.* (*їуд.*) – так.

Йолуп, -а, *зневажл.* – телепень.

Йона, -и – різновид осінніх яблук.

Йота, -и (*гр.*) – дуже маленька частина, мізерна доля чого-небудь; крихта. Ні на йоту – ніскільки, нітрохи.

К

Кабат, -а, кабатина, -и – верхній чоловічий одяг з битого сукна домашньої роботи.

Кабзувати, габзувати – знущатися, принижувати.

Кавалєрка, -и – молодіжні розваги.

Кавалєрувати – розважатися.

Кавалір, -а – хлопець, з яким зустрічається дівчина-відданиця.

Кавалок, -лка – шматок.

Кавальцувати – різати на частини.

Кавка, -и – галка, крук.

Кавуля, кавулі, -і – палиця.

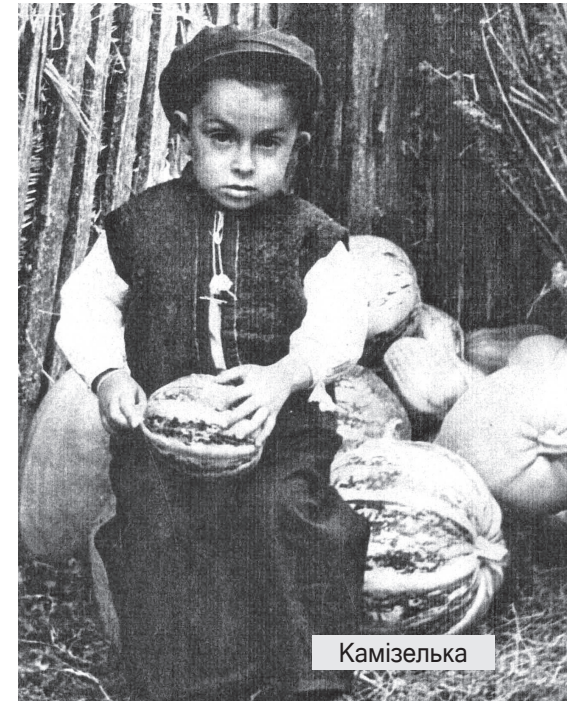
Кагла, -и – пічне відгалуження для витяжки диму в комин.

Казальниця, -і – проповідниця; внутрішня удекорована дерев'яна прибудова храму, з якої проповідує священик.

Казня, -і, *заст.* – в'язнична камера.

Калабаня, -і – калюжа.

Калатало, -а – дерев'яний примітивний звуковий ручний інструмент, який використовували під

Камізелька

час обнесення довкола церкви плащаниці. У с. Шепарівцях Коломийського р-ну замість калатала служить прив'язана до стіни букова дошка, по якій б'ють дерев'яними молоточками.

Калімар, калямар, -я – чорнильниця; склянка.

Каліч, калічі, -і, *насмішк., образл.* – каліка.

Кальоші, -льош – взуття (переважно гумове), яке надівають поверх звичайного, щоб зберегти його від вологи.

Камениця, каміниці, -і – будинок з цегли.

Камеральний – державний.

Камізелька, -и – безрукавка.

Камрат, -а (нім.) – товариш.
 Канапа, -и – лежанка; диван.
 Канапка, -и – накладуванець.
 Канарок, -а, канарка, -и – канарейка.
 Канона, -и (нім.) – гармата.
 Кант, -а (гр.) – спрасована гостра смуга на матерії на штанах.
 Кантичка, -и (від іт. «канцоне» – *малий пісенний твір*) – збірник церковних пісень.
 Кантор, -а, кантарек, -рка – ручна вага.
 Капа, -и – покривало.
 Капара, -и – безпорядок.
 Капарити – смітити; *перен.* бідувати.
 Капарний – незграбний, неохайний.
 Капарниці, -і – нечупара.
 Капелян, -а – прибічник єпископа для його послуг у церкві і канцелярії, за канонами безженний священник, спеціалізується у відправах по в'язницях, військових казармах тощо.
 Каправий – людина з мокрими, закислими очима.
 Капслі, -і – капсуль; металевий обруч на осі колеса. Капслями називали тильну частину стрілецького патрона, а також декоративні прикраси для одягу та взуття, виготовлені з латуні чи міді.
 Капуза, -и, *ірон.* – головний убір.
 Капці, -ів – легке взуття.
 Капчури, -ів, *ірон.* – старе взуття.
 Капшук, -а – шлунок.
 Карабушка, карабайка, -и – металева коробка.
 Каракати, -ів, *ірон.* – великого розміру взуття.
 Каратник, -а – людина, яка працювала при соляних джерелах.

Карафка, -и – маленька склянка.
 Карк, -а – частина тіла біля шиї.
 Карманадлі, -ів – десерт.
 Карник, -а – курник, приміщення для свійських тварин.
 Картатий – пістрявий.
 Касарня, -і (нім.) – військова казарма.
 Касетка, -и (фр.) – мала кишенькова скринька; тютюнниця.
 Касино, -а – клуб.
 Катавасія, -ї (гр.) – богослужіння з двома хорами; в іншому випадку слово використовується в значенні плутанини, з бійками і сварками.
 Катер, -тру – нежить, риніт; застуда.
 Катран, -а – ганчірка.
 Кафлі, -ель – кахлі – керамічні плитки.
 Кацап, -а, кацапня, -і, *гумл.* – росіянин, росіяни.
 Кацебейка, -и (їуд.) – верхній одяг із зібраними у складки рукавами, часто яскравого кольору, обшитий хутром.
 Качі, качета, -чет – каченя, каченята.
 Кашерний (їуд.) – добірний.
 Кашкіт, -а – кашкет.
 Квадранс, -а – 15 хвилин.
 Квапитисі – поспішати.
 Квапливий – поспішливий, хапливий, непосидючий.
 Квапно, *присл.* – швидко.
 Кварта, -и – кухоль.
 Квасний – кислий.
 Квач, -а – затичка.
 Квікати – пищати.
 Квітка, -и – букет, за основу якого часом беруть гілки хвойного дерева, з вплетеними кольоровими

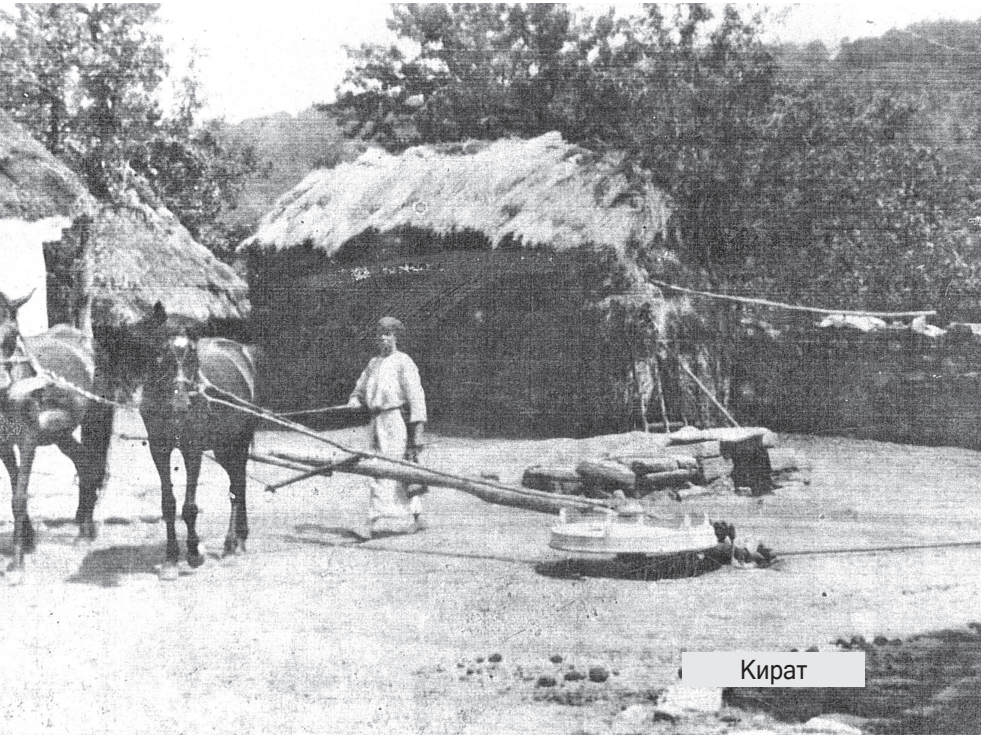

Квітка

стрічками, його прикріплюють на вершечку новобудови.
 Кептар, киптар, кіптар, -я – безрукавка з овечої шкіри, орнаментована сап'яном, металевими капсями.
 Керва, -и – кров.
 Кервавий, кірвавий – закривавлений.
 Керунок, -нку – напрям, направлення.
 Кеба, -и – мізки; здібність, уміння.
 Кежко, *присл.* – тяжко.
 Келішкувати – за давнім звичаєм селяни пускали наповнену горілкою стограмівку по колу.
 Келішок, -шка – стограмова склянка.
 Кемувати, кемити – пам'ятати.
 Кендюх, -а, *ірон.* – шлунок.
 Керниці, -і – криниця.
 Керовниці, -і – руль.
 Кертина, -и – кріт.
 Кеца, -и – грудка землі.

Кептар

Кират

Кешка, -и – підсмажена свиняча кров з гречкою і спеціями.
 Кила, дістати *кили* – надірватися.
 Килавий – незграбний.
 Кимак, кімак, *-а* – патик, дрючок.
 Кимарити, кімарити – дрімати.
 Киндіти – нудитися, сидіти без діла.
 Кират, кірат, *-а* – пристрій, яким за допомогою коней приводилося в рух машину, яка обмолочувала снопи.
 Киришити – смітити.
 Кирині, керині, *-і* – послід домашньої птиці; *перен.* безлад.
 Кислиці, *-і* – кислі фрукти.
 Кігар, *-я* – тягар.
 Кігаровий – навантажений.

Кізел, *-злу* – тимчасова дерев'яна конструкція для будівельних робіт.
 Кікатисі – паруватися (про тварини).
 Кілкувати – оббивати дерев'яними кілочками взуття для міцності.
 Кільо, *-я* – кілограм.
 Кільчити – кувати свині до носа металеве кільце, щоб вона не рила землю і т. ін.
 Кіпшіти – киснути.
 Кісе, *-сєти* – держак до коси.
 Кіска, *-и* – тонко сплетена коса.
 Кітка, *-и* – кішка.
 Кіш, коша – конусне дерев'яне приспособлення чотирикутної форми для засипки зерна в млині.
 Кланцати – цокотіти зубами.

Кланцатий, *ірон.* – людина з випнутими зубами або щелепою.
 Клапані, клипані, клепані, *-і* – утеплений лисячим хутром чоловічий головний убір тюркського походження.
 Клевец, клевець, *-вця* – молоток.
 Клепало, *-а* – дерев'яний ударний інструмент.
 Клепати – вдаряти, бити.
 Кливаки, *-ів, жарт.* – великі зуби.
 Кликоцей, *-ю* – білоцвіт весняний, один із ранніх первоцвітів.
 Клікнути, клічєти – вклякнути, довго стояти на колінах.
 Клочі, *-і* – жмутки, клаптики чого-небудь; пакля.
 Клуб, *-а* – суглоб.
 Клунок, *-а* – ноша, зібрана у пакунок.
 Кльозет, *-у (англ.)* – вбиральня.
 Клюпа, *-и* – штангенциркуль.
 Клюпак, *-а* – дугоподібне приспособлення у возі над колесами для підтримки колеса і бортів.
 Ключки, кльоцки, *-цок* – вид галушок з тіста, з домішкою вареної картоплі.
 Ключка, *-и* – заціпка; шукати собі ключки – шукати неприємних пригод.
 Кляйстер, *-у* – клейка речовина.
 Клямбра, *-и* – кована залізна скоба для скріплення дерев'яних конструкцій, в дахах, в основах стін; металеве приспособлення для замикання воріт.
 Клямпка, клямка, *-и* – дверна ручка.
 Кляса, *-и (пол.)* – клас.
 Кляштор, *-у (пол.)* – монастир.
 Кмінь, кменю – кмин.

Клапані

Кнайпа, *-и* – корчма.
 Кнєзь, *-я, кнігині, -і* – молодий і молодий (на весіллі).
 Книдлі, *-ів* – вид галушок з домішкою сирі і вареної картоплі.
 Кнур, *-а* – кабан.
 Кобіта, *-и (пол.)* – жінка.
 Ковбан, кубан, *-а* – відрізаний кусок дерева, колода.
 Ковбанка, кубанка, *-и* – зимова чоловіча шапка.
 Ковбок, *-бка* – поріzana деревина на кругляки.
 Ковдрі, *-і* – одіяло.
 Ковнір, *-а* – комір.

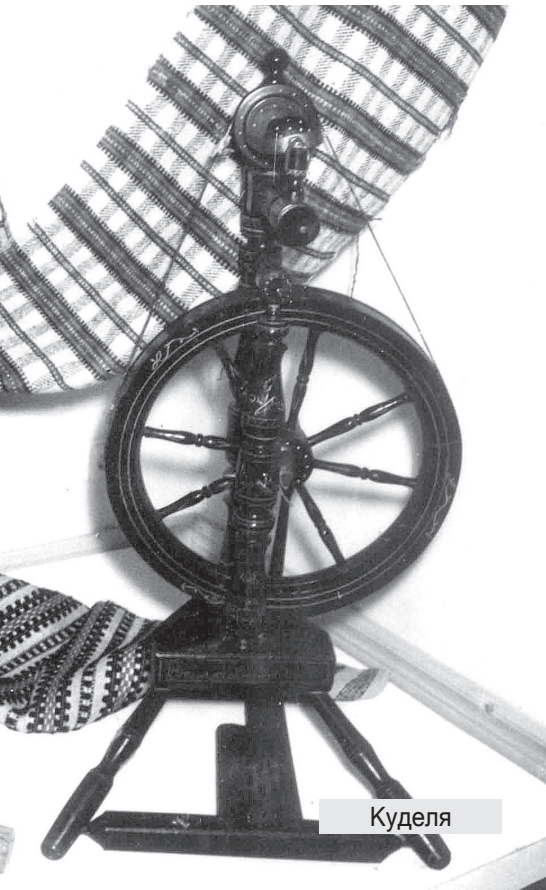
- Когутики, -ів – солодкі дитячі ласощі з печеного цукру «на патичку».
- Коєц, *койця* – тимчасова скринька для перевезення тварин.
- Козар, козарь, -я – різновид їстівного гриба – підберезник.
- Кокоїжитисі – набундючуватися.
- Колешні, -і – споруда для зберігання сіна та соломи.
- Колиба, -и – сезонне житло пастухів, вівчарів, лісорубів багатокутної форми, з гострим дахом й отвором посередині для виходу диму від багаття; тимчасова споруда із гілок дерева для захисту від негоди хліборобів і пастухів. Так, у с. Сопів збереглася назва місцевості «Олексі Томенкового колиба».
- Коливо, -а – пісна ритуальна страва з вареного зерна.
- Коліжанка, -и – подруга.
- Колінкувати, колінчитисі – стояти або пересуватися довго на колінах.
- Колія, -ї – залізна дорога.
- Коліяр, -а, колійовий, колійовець, -вця (пол.) – людина, яка обслуговує залізничне полотно.
- Колокільці, -лещ – дрібні дзвіночки круглої форми з кольорового металу, які служили жіночою нашийною прикрасою.
- Колопні, -ів – коноплі.
- Кольба, -и – приклад до гвинтівки.
- Кольонська вода – одеколон.
- Комерс, -у – прийняття.
- Комин, -а – димар.
- Коминяр, -а – фахівець, який чистив димоходи.
- Комінок, -нка – пічна витяжка.
- Комірне (*вийшло з ужитку*) – проживання в чужій хаті, винаймання житла.
- Комірчина, -и – невеличка сільського-сподарська прибудова.
- Коміть *присл.* – вниз.
- Кондзерви, концерви, -ів – консервоване м'ясо в бляшанках.
- Кондонок, -нка – презерватив.
- Контетний – задоволений.
- Контетуватисі – пошановувати когось, звеселятися.
- Конто, *невідм. (пол.)* – банківський рахунок.
- Конфесіонал, -и (пол.) – сповідальниця.
- Конфітури, -ів (*галицизм (фр.)*) – повидло.
- Конципієнт, -а – помічник юриста.
- Конче, *присл.* – неодмінно, поспішно.
- Копил, -а, *глумл.* – позашлюбна дитина.
- Копиці, -і – копиця сіна.
- Коралі, -ів – намисто.
- Корба, -и – металева ручка в криниці.
- Кордупель, -я *глумл.* – низькоросла людина.
- Корець, кірця – центнер.
- Коржі, -ів – солодке борошняне печиво.
- Корзо, корсо, -а – променад.
- Коркоші, -ів – плечі.
- Кортєчка, -и – нестримне бажання.
- Корчуга, -и – сани для коней.
- Косиці, косиць – квіти.
- Косичити – завітчувати.
- Котє, котіти – котеня.
- Котюга, -и – собака.
- Кохля, -і – черпак.

- Коць, -а – покривало, домоткане одіяло.
- Кочіло, -а – обруч, різновид колеса.
- Кошара, -и – місце для овець на гірській полонині.
- Кошіль, -я – великий кошик.
- Коштур, -а, коштурик, -а – палиця для полегшення ходи.
- Краватка, -и – галстук.
- Кравець, -вця – фахівець із пошиття одягу.
- Кравчиня, -і, кравчиха, -и – швея, модельєр.
- Крайка, -и – жіночий домотканий пояс.
- Краков'як, краков'єк, -у (пол.) – жвавий танець.
- Краля, -і, кралечка, -и – миловидна дівчина.
- Крам, -у – товар.
- Крамар, -я – продавець, торгівець.
- Крамтишина, -и – матеріал для пошиття плаття.
- Красний – красивий.
- Кревняк, -а, кревний – родич.
- Креденць, -а – кухонна шафка для зберігання посуду.
- Кресало, -а – кований зі сталі пристрій для викресування іскри. Протягом століть гуцули носили кресало за широким ремнем.
- Кресані, крисані, -і – гуцульський сукняний капелюх.
- Крижєвка, -и – головка капусти.
- Крижі, крижаниці, -і – поясниця; різблена багатьма символами-оберегами поперечина на чумацькому возі.
- Крижма, -и – полотно для хрещення; подарунок кумів похресникові.
- Криївка, -и – схованка.
- Кримінал, -у (*лат.*) – в'язниця.

Кросна

- Кримк, -у – бараняче хутро.
- Криси, крися, -ів – краї капелюха.
- Кріс, креса – рушниця.
- Кропнути – вдарити, вбити; *перен.* хильнути чарку.
- Кросно, -а, кросна, -сен – приспособлення для розпилювання деревини.
- Круглєк, -а – обрізаний стовбур дерева.
- Крутар, -я – крутій, неблагонадійний чоловік.
- Кубанка, -и – зимовий головний убір.
- Куделя, -і – кужіль, дерев'яний прядильний верстат з ніжним приводом для виготовлення ниток рослинного походження.
- Кукурудзєнка, -и – страва; кукурудзяне борошно; у деяких селах Коло-

Куделя

мийщини, зокрема у Джуркові, існував народний танець під такою назвою.

Кулеша, кулеші, -і – густа страва з кукурудзяної муки.

Кулешінник, -а – горщик, в якому варять кулешу.

Кулешір, -а – дерев'яна лопатка, якою мішають кулешу.

Кулко, -а (пол.) – коліщатко.

Купіль, купелі, купеля, -і – місце для купання.

Купля, куплі, -і – військова пряжка з кольорового металу на паску.

Курдупель, -пля, курдуплик, -а – маленький чоловік.

Курман, -а, курмей, -я (тюрк.) – мотузка.

Курудзи, -ів – кукурудза.

Куфер, -фра, куферок, -рка, куфир, -фра (пол., нім.) – дерев'яна скриня, окована по кутах бляхою, часом орнаментованою, аби не оббивати її під час транспортування.

Кухлик, -а – горнятко.

Кушка, -и – футляр для бруска, яким гострять косу; виготовлений з цільного дерев'яного бруска твердої породи, у якій могла утримуватися вода для зволоження абразивного бруска.

Кушнір, кушнер, -а – фахівець, який виготовляє одяг зі шкіри.

Куштувати – пробувати.

Л

Лаба, -и, зневажл. – нога.

Лава, -и, лавиці, -і – лавка.

Лагодити – ладнати; виправляти; робити щось готовим, придатним для вжитку.

Ладкати – співати на весіллі обрядові пісні.

Ладний (пол.) – гарний, добрий.

Ладувати – заряджати; складати, розміщувати.

Ладунок, -нку – заряд для зброї, припаси.

Лазенка, -и – лазня.

Лайдак, -а (пол., чes.) – ледар.

Лакатка, локатка, -и – спеціальна сітка для вилуви риби чи раків.

Лантух, -а – великий мішок з грубої тканини.

Лапайдух – дослівно – впіймати душу; так серед українських січових стрільців називали санітарів, які рятували поранених на полі бою; безвольна людина.

Лапати, лапнув – впіймати, впіймав.

Лапсардак, лапсердак, -а – коротка блузка без рукавів.

Латати – зашивати.

Лахи, -ів – старий одяг.

Лая, -ї – зграя (вовків, собак).

Левкнути, ливкнути – небагато нали-ти, хлопнути.

Легенда, лигейда, -и – людина поганої репутації; недотепа.

Легіник, -а – здрібн. до легінь.

Легінь, -я – парубок, дорослий хлопець.

Легітимаци́я, -ї (лат.) – посвідчення особи (вживалося до половини ХХ ст.).

Легоміни, -мін, легомінки, -нок, легу-міни, -мін – солодощі, десерт.

Леда, ледви, присл. – ледве.

Лейбатий – розхристаний.

Лейбик, -а – безрукавка, виготовлена з битого та фабричного сукна, пізніше – жіноча зодяганка, вишита кольоровими нитками.

Леп, -у – гливкий бруд.

Лешета, -щєт, лещата, -щат – дитячі лижі, сани, іноді – ковзани.

Лєк, -у – переляк.

Лєрва, -и, зневажл. – повія.

Ліска

Лецтий (нім.) – паскудний (про чоловіка).

Лигати – ковтати.

Лижви, лижв – лижі.

Лижка, -и – ложка.

Линва, -и – канат.

Линдати – волочитися.

Лишатарі, лишатарки – спортсмени-лижники.

Лій, лою – баранячий жир.

Лік, -у – те саме, що ліки; лічба.

Лікт, -у (вийшло з ужитку) – квартира на винайм з харчуванням; проживання.

Ліктуватися – винаймати квартиру.

Ліпший – кращий.

Ліска, -и – сітка, плетена з гілок верболозу, для сушіння грибів і фруктів.

Ліци (пол.) – уздечка.
Лобур, ловбур, -я, зневажл. – здоровило, нероба, бездіяльна й ледача людина.
Лови, -ів – полювання на звіра, птахів, рибу тощо.
Лошєк, -а – лошатко.
Лудині, -і – старий одяг (с. Нижній Вербіж).
Лужко, -а – ліжко.
Лупина, -и – лушпиння.
Лушити – оббирати, очищати, наприклад, вибирати з горіхів зерно.
Льоди, -ів (пол.) – морозиво.
Льокаль, -ю – готельні кімнати.
Льокалька, -и (нім.) – залізничний транспорт.
Льоки, -ів (пол.) – зачіска.
Льоля, льолі, -і – довга дитяча сорочка.
Льонтом, присл. – без догляду; льонтом ходити – волочитися, тинятися без діла.
Льорнета, -и (фр.) – далековид, бінокль.
Льос, -а (пол.) – щастя, успіх.
Любас, -а – коханець.
Люес, -у (лат.) – сифіліс. За припущеннями, цю хворобу занесли російські вояки 1848 року при переході Карпат на Угорщину з метою придушення народного повстання.
Люкусусовий (фр.) – дуже гарний.
Люстра, -и – кімнатний світильник.
Люстро, люстерко, -а – дзеркало, дзеркальце.
Люфа, -и (пол.) – ствол рушниці, гармати.
Люфко, люврик, -а – олівець.

Люфт, -у (нім.) – повітря, свободний хід.
Люшня, -і – дерев'яна деталь воза.
Ляда, -и (нім.) – прилавок у буфеті чи крамниці; різновид міської скрині.
Лямпа, -и – газова освітлювальна лампа.
Лямпка, -и – ручний ліхтарик.
Ляндштурмак, -а (нім.) – кіннотник (вживалося до кінця Другої світової війни, а опісля – галицькими екс-вояками на еміграції).
Ляпавка, -и – негода, сльота.
Ляпати – хляпати; говорити дурниці.
Ляси, -ів – безмістовні, пусті розмови, балачки; точити яси – вести жартівливі, пусті розмови.

М

Маглі́вка, -и (нім.) – пристрій, яким прасували білизну, часом використовували для прання.
Маглі́вниці, -і – ребриста дошка для прання.
Маглювати – качати білизну.
Магнес, -а (пол.) – магніт.
Мазур, ма́дзур, -а, мазури, ма́дзури, -ів – так українці-галичани називали вихідців з Польщі.
Майзель, -зля (нім.) – ріжуча частина рубанка.
Майму́рок, -рка – брусок для бритви.
Майтки, -ток, майтечка, -и – спідня білизна.
Макогі́н, -го́на – дерев'яний товчак округлої форми для тертя маку;

Маглі́вниці

походить від двох слів – маком ганяти. Голова, як **макогі́н**.
Малай, -ю (рум.) – різновид хліба.
Малпа, -и – мавпа.
Малпувати – передражнявати, кривлятися.
Манатки, -ток, ірон. – речі; пожитки.
Мандатор, -а – судовий урядовець.
Мандибурка, мадабурка, -и (нім.) – картопля.
Мандуля́ція, -ї – завивка (про волосся).
Манерія, -ї, мані́р, -неру (пол.) – характер.
Мантеле́па, -и, ірон. – не надто розумна, баламутна людина авантюрного характеру.

Мантлі, -і (нім.) – шинель, плащ.
Маржина, -и – худоба.
Мариканка див. американка.
Марина́рка, -и (пол.) – шкільний кашкет.
Марко́тно, маркі́тно, присл. – неприємно, прикро, тоскно.
Мармулі́кі, грати мармулі́кі – прикидатися дурником.
Марни́й – блідий, худий, хворобливий.
Марні́ти – ставати худим.
Марудити – довго, нецікаво працювати; марнувати даремно час.
Марципа́ни, -ів – делікатеси.
Маршало́к, -лка – голова повітової ради.
Масакра, -и (фр.) – жорстоке кровопролиття.

Макогі́н

Масакрувати – різати.
 Масарь, **-я** – різник худоби, домашньої птиці тощо.
 Масний – жирний; ситий.
 Масно, *присл.* – жирно.
 Мась, **-і** – жир.
 Матина, **-и** – городня рослина, яку інколи додають у страву.
 Матура, **-и** – атестат зрілості; іспит.
 Мацанки, йти на мацанки – ловити рибу.
 Мацьок, **-цька** – шлунок.
 Мачети – вмакати.
 Машінгвер, машингвир, **-а** (*нім.*) – автоматична зброя.
 Машталер, **-а** (*нім.*) – візник.
 Мельдувати (*нім.*) – доносити.
 Мельдунок, **-нку** (*нім.*) – повідомлення; поліційне управління.
 Мельком, *присл.* – недовго; мимохідь.
 Менажерія, **-і** – свійські тварини.
 Мерза, **-и** (*тюрк.*) – мерзотник.
 Мерзенний – неприємний, недобрый.
 Мершя, **-і** – мертвяк, здохла тварина.
 Метир, **-тра** – метр.
 Меценас, **-а** (*лат.*) – меценат, адвокат, добротинець.
 Мешти, **-ів** – туфлі.
 Микати – витягувати, виривати.
 Милай, малай, **-ю** (*рум.*) – кукурудзяна паляниця з домішками картоплі.
 Милниці, **-і** – глибока бляшана посудина для миття, купання, прання; часом використовувалась для приготування великої кількості їжі.
 Минашка, **-и** – металева миска, з якої їли в польових умовах.
 Мисник, **-а** – дерев'яна поличка для посуду, декорована сухою різбою.

Мишва, **-и** – мишаче кубло.
 Мігі – спілкування мімікою і жестами.
 Мідичі, мідичка, **-і** – польова миша.
 Мізер, **-у** (*пол.*) – дріб'язок.
 Мізерія, **-і** – салат з помідорів та огірків.
 Мізерний – дрібний.
 Мінйалик, **-а** – людина, часом мандрівна, яка займалася обміном дрібного товару. Скажімо, за папір, залізо, ганчір'я, пляшки можна було вимінити необхідні для вжитку речі.
 Міх, **-а** – великий мішок.
 Міч, **мочі** – сеча.
 Мішігінний (*їуд.*) – божевільний.
 Міщух, **-а** – городянин.
 Млаво, *присл.* – повільно.
 Млівіч, *присл.* – в один момент.
 Млоїти – нудити.
 Мнєцкати – мнути.
 Мнікий – м'який.
 Мовня, **-і** – блискавка, луна.
 Мой, *виг.* – уживається при звертанні до людини; почекай!, стій!
 Моква, **-и** – дощова погода, вогка земля.
 Молодєк, **-а** – юнак, парубок, моложавий чоловік.
 Мондуляція *див.* андуляція.
 Морва, **-и** – плід, шовковиця.
 Морґ, **-а** – одиниця виміру площі (0,56 га), використовувалася ще у Польсько-Литовській державі з XIII ст.
 Моруг, муруг, **-а** – молода зелена трава.
 Мосьондзовий – латунний.
 Мосяж, **-і** (*пол.*) – кольорове залізо (жовта мідь, латунь).

Мосяжник, **-а** – майстер, який працює зі сріблом, латунню, бронзою, міддю, цинком.
 Мотовило, **-а** – дерев'яний пристрій, ручний і механічний, на який намотували пряжу (нитки).
 Моцний, *моценний* – міцний.
 Моцувати, *моцуватисі* – мучитися; мірятися силами.
 Мочара, **-и**, *мочєр*, **-а** – заболочена місцевість.
 Мошенка, **-и** – кiset з вичиненого свинячого сечового міхура, у якому носили тютюн, гроші.
 Мрігати – моргати.
 Мугичити – наспівувати.
 Мудрагель, **-я** – хитрун; розум на показ.
 Музика, **-и** – музикант.
 Мул, **-у** – болото; намул.
 Мулерка, **-и** – мулярські роботи.
 Мундур, **-а**, мундурек, **-рка** – військовий одяг.
 Мурґа, **-и** – насуплений чоловік; грубіян.
 Муровий – сильний, здоровий.
 Мус, **-у** – примус, нагальна потреба.
 Мусити – бути змушеним.
 Муст, **-у**, мустєнка, **-и** – гноянка.

Навивороть, *присл.* – навиворіт (про одяг): лицьовим боком усередину, а внутрішнім назовні.
 Навіґлі, *присл.* – не з тієї руки; навпаки.
 Навіру, *присл.* – про громадську реєстрацію.
 Навкємитисі – довго чекати; набриднути.
 Навперебиси – нести щось через плече.
 Наврочений – людина, якій зробилося недобре від чужого погляду.
 Нагилити – запропонувати.
 Нагло, *присл.* – швидко.
 Нагньоток, **-тка** – болючий мозіль.
 Надибати – знайти, зустріти.
 Надсадитисі – підірватися, підіймаючи вантаж.
 Нажльотанитисі, *нажльотатисі*, *ірон.* – напиться, бути п'яним.
 Назирці, *присл.* – слідом за ким-, чим-небудь, не відстаючи.
 Най, *у знач. дієсл.* – не чіпай.
 Найсіпречкаже – подумаєш яке.
 Накокоїжений – набурмосений.
 Накривка, **-и** – кришка.
 Нанашка, **-и** – хрещена мати.
 Наопашки, *присл.* – накинувши на плечі, не всовуючи рук у рукава.
 Напомацки, *навомацки*, *присл.* – навмання; за допомогою дотику, без участі зору.
 Напотемки, *присл.* – без світла, у темряві.
 Напохвати, *присл.* – під рукою; стан готовності виконати якусь роботу.
 Направці, *присл.* – навропростець, прямо.
 Напретати – приготувати на потім.
 Напуджений – переляканий.

Н

Напудитисі – налякатись.
 Наразі, *присл.* – тим часом, тепер; поки що.
 Насіні, -і – насіння.
 Насподі, *присл.* – у нижній частині, на дні; внизу.
 Настарчити – назбирати щось.
 Наталювати – напхати.
 Нате, *част.* – уживається у значенні «беріть, візьміть, одержуйте».
 Натха – в'їдливий.
 Нахкаслик, -а (*нім.*) – нічна шафка коло ліжка.
 Начерати, начерпати – набирати якусь рідину.
 Начині, -і – інструмент, посуд.
 Начинка, -и – вміст; те, чим начиняють що-небудь, готуючи їстівне.
 Нашпігований – напханий, наприклад, нашпігована часником ковбаса.
 Небіж, небожа – похресник.
 Небіжчик, -а – померла людина; покійник.
 Небоже, -жети – бідне дитя.
 Неборак, -а, неборака, -и – той, що не бореться – бідолаха, нещасливцев. *Ой, рак, неборак, як ущипне буде знак.*
 Недовповідження – не для розповідей.
 Недолугий – людина, яка відстає розумово і фізично; безсилий, кволий.
 Недорікуватий – те ж саме, що й недолугий.
 Нежграба, -и – людина, у якої все з рук падає.
 Незграбний – неакуратний; неповороткий.
 Нендза, -и – надокучлива, в'їдлива, неприємна людина.

Неньо, -я – батько.
 Неня, -і – мати.
 Непрічком, *присл.* – випадково, ненароком.
 Нервус, -а (*пол.*) – нервова, вразлива людина.
 Неретельний – неслівний.
 Нинькі, *нинька, присл.* – сьогодні.
 Нівроку, *присл.* – нічого собі, непогано, так як треба.
 Ніхоть, -хтя – ніготь.
 Ніц, ніц-а-ніц, *займ.* – нічого.
 Ніякий – уживається на означення людини, яка не справляє жодного враження.
 Нотар, -я (*пол.*) – канцелярист.
 Нотес, нотис, нотесик, -а – записник, записна книжечка.
 Нотувати – записувати.
 Ноцник, -а (*пол.*) – нічний горщик.
 Нудь, -і – нудьга.
 Нужник, -у – туалет.
 Нумер, -а – номер.
 Нурка, дати нюрка – пірнути.
 Нюні, *нюней* – сльози.
 Нюти – плакати.
 Нявка, -и – мавка.

О

Оберемок, -мка – в'язка.
 Оберлюфт, -а (*нім.*) – верхнє віконце, кватирка.
 Обіруч, *присл.* – обома руками.
 Обіскі, -сок – прибудова господарського типу на селянському подвір'ї.
 Обіськати – бити воші.
 Обліг, -логу – скошена трава.

Облямівка, -и – вишивка або смужка тканини на краях сорочки.
 Облямовувати – оздоблювати облямівкою; обшивати.
 Обора, -и – загін для худоби; подвір'я.
 Оборіг, -рога – скирта, накрита покрівлю, висота якої регулюється чотирма стовпами по краях.
 Обрезглий – гидкий.
 Обрубін, -а – пічний карниз.
 Обрус, -а – вишитий рушник; скатертина.
 Обсервація, -ї (*лат.*) – споглядання.
 Обсервувати – оглядати, вивчати.
 Обставати – захищатися.
 Обтрасканий – забризканий.
 Обух, -а – тупа частина сокири.
 Обхайти – оббрехати, обговорити.
 Обцас, -а – каблук.
 Обценглі, -ів (*пол.*) – кліщі.
 Обчімхати – швидко, як-небудь відрізати.
 Обшивка, -и – комір сорочки.
 Овва, *виг.* – уживається при вираженні здивування, сумніву; та невже!, не може бути!, не діждешся!
 Огір, *огир*, -а – жеребець.
 Одвірок, -рка – бічна дверна рама.
 Одинак, -а – єдиний син.
 Одиначка, -и – єдина донька.
 Одлуг, *одлук* – у порівнянні з кимось; згідно з.
 Однолітки, -ток – люди одного віку.
 Ожина, -и – ягода чорно-сизого кольору.
 Оказія, -ї (*лат.*) – випадок.

Оборіг

Окрасц, *окрайца, крайчик*, -а – шматок.
 Окремішний – окремий.
 Окріп, -ропу – вода під час кипіння; кип'яток.
 Окрушки, -шок, *окрушини*, -шин – рештки, черепки, розвалини.
 Олива, -и (*лат.*) – машинне масло.
 Олувко, луфко, *люфко*, -а – олівець.
 Онди, *онде*, он диво, *ондечки, присл.* – ось там.
 Оногди, *уногди, вногди, присл.* – недавно.
 Опалка, -и – дорожньо-польова розкладка для годівлі коней.
 Опаска, -и – тканина деталь жіночого народного одягу.
 Опецькуватий – незграбний на вигляд.
 Опецьок, -цька – низький, повновидий, неповороткий чоловік.
 Опинка, -и – домоткана орнаментована спідниця з шерсті.
 Опир, -а – упир.

Острова

Опінія, -ї – потрапляння в неласку.
 Опринки, -нок, оприни, -рин – агрус (с. Раківчик).
 Опріч – поміж тим.
 Орава, -и – ватага.
 Оранка, -и – час, коли плугом орють городи.
 Оруда, -и – справа.
 Орчик, -а – коротка упряж до воза; інколи так називали дерев'яну перепону, яку прив'язували худобі до шиї, щоб вона не змогла далеко відійти від пасовища.
 Оскома, оскомина, -и – неприємний присмак від кислого.
 Ослін, -лона, ослінчик, -а – лавка, лавочка.

Острова, -и – смерековий стовбур з коротко обрізаними гілками, використовувався для складання в копицю скошеної трави.
 Отава, -и – скошена осіння трава.
 Отамана, -и – лежанка.
 Отара, -и – череда овець.
 Оферма, -и, *зневажл.* – нікчема, майже вийшло з ужитку.
 Офиндзива, -и – атака, наступ; вживалося в період Першої світової війни.

Офіра

Офіра, -и (*пол.*) – пожертва, часом має духовне вираження у вигляді

придорожного або присадибного хреста, поставленого на пам'ять про якусь родинну чи національну подію.
 Офіцер, -а (*нім., фр.*) – офіцер.
 Офіцини, -ів – житлова прибудова.
 Очіпок, -пка – жіночий домотканий головний убір.
 Очкур, -а – обривок чогось; шнурок.
 Оштипок, -пка – недопалок.

П

Павки, -вок – пір'я з павича, яким прикрашають чоловічий капелюх.
 Падалиці, -лиць – фрукти, які падають з дерева на землю.
 Падку, падоньку, падочку гіренький, *виг.* – уживається для вираження здивування, страху, горя; майже як Божечку наш.
 Пазурі, -ів – кігті; *зневажл.* великі нігті.
 Пака, -и – паунок; *зневажл.* велике обличчя.
 Палюга, -и – палиця.
 Памороки, забити памороки – завернути голови; водити за носа.
 Пантелики, збити з пантелику – заплутати.
 Пантифлі, -фель (*пол.*) – кімнатні тапочки.
 Пантрувати – стерегти, спостерігати, доглядати.
 Панцирка, -и – легкий танк, бронетранспортер.
 Папендека, -и, папендекля, -і – грубий папір, картон, папка.

Паперівка, -и – сорт яблук.
 Паперки, *папірки*, -рок, *зневажл.* – руки, пальці.
 Паплюжити – незаслужено ображати, засуджувати.
 Папулатий, пампулатий, папуцатий – про повновиду людину з великими щокми і підборіддям.
 Папула, -и, *жарт.* – щока.
 Папуці, -ів – кімнатне взуття.
 Папуші, -ів – складені листки висушеного тютюну; продавалися у крамницях.
 Парастас, -у – ритуальний поминальний обряд з читанням святих писань, Богослужіння.
 Партер, -у (*фр.*) – перший поверх.
 Парубкувати – зустрічатися з дівчиною.
 Парубчєк, -а – підліток, юнак.
 Парцеля, -ї, парцеляція, -ї (*фр.*) – розподіл землі.
 Паршєк, -а, *зневажл.* – неохайна людина, з ознаками хвороби шкіри.
 Паскудний – негарний; часом так примовляють новонародженому, аби не наврочити.
 Пастерунковий, -ого – черговий жандарм.
 Пастирка, -и, пастирі, -ів – хлопці, перевдягнуті у трьох царів, пастухів, волхвів, які ходять від хати до хати з Різдвяними колядками.
 Пастушити – пасти худобу.
 Пасувати – годитися, підходити до лица.
 Пательня, -ї – сковорода.
 Патик, -а – обрізок, обломок гілки.
 Патинки, -ів – взуття без каблуків.

Пахкати – пускати дим
цигаркою, люль-
кою тощо.

Паце, -цети, пацетко, -а –
поросля.

Пацифікація, -ї (лат.) –
втихомирнення.

Пацьорки, -рок – намисто.

Паші, -ї – трава на пасо-
виську.

Пашека, пашега, -и, глузл.
– обличчя.

Пашекувати – говорити
недоброзичливо,
зловливо або пиш-
номовно, беззмис-
товно; базікати,
теревенити.

Певно, *вст.сл.* – уживається для під-
твердження висловленої думки,
так.

Пейси, -ів (іуд.) – бакенбарди.

Пелехатий, *насмійшк.* – із довгим, гус-
тим, скуйовдженим волоссям
(про людину).

Пелеші, -ів – довге волосся.

Передтогідь, *присл.* – позаминулого
року, позаторік.

Переміт, -мота – невід.

Перемітка, -и – різновид давнього жі-
ночого головного убору з до-
мотканого полотна.

Перепуджений – переляканий.

Періщити – бити, вдаряти; сильно, без-
перервно йти (про дощ).

Перія, -ї – обгороджена приватна тери-
торія.

Перуша, -ї – китиця з пір'я, яку носили
на різних військових головних
уборах, чіпляли коням під час

Перемітка

урочистих чи ритуальних цере-
моній тощо.

Перше, *присл.* – недавно.

Петек, -а – суконний верхній одяг.

П'єц, -а – пічка, грубка.

Пивниці, -ї – льох, погріб.

Пилувати – поспішати, пришвидшено
працювати.

Пильний – уважний.

Пильнувати – стерегти.

Пилярина, пелярина, -и – плащ від
дощу.

Пиная, *присл.* – повільно.

Пипка, -и – еластична смоктавка для
немовлят.

Пирскати, порскати – бризкати, роз-
бризкувати ротом воду.

Пискатий – язикатий; сміливий на ви-
словлювання.

Пискливий – людина з «тонким» голо-
сом.

Писок, -ска, *ірон.* – обличчя.

Питек, -а, петечина, -и – довгополий
чоловічий сукняний одяг.

Питлювати – молоти, подрібнювати
зерно на борошно.

Пищик, -а – свистунець.

Пияк, п'як, -а – той, хто постійно і
надмірно п'є спиртні напої, має
хворобливу пристрась до них;
алкоголік, п'яниця.

Пиячити – постійно і надмірно вжива-
ти спиртні напої.

Пиячка, п'ячина, -и – жін. до пияк.

Півка, -и (пол.) – м'яч; коротке, вузьке
домоткане покривало; полови-
на.

Пігулка, -и – таблетка.

Під, поду – горище.

Підвалина, -и – дерев'яна основа се-
лянської хати.

Піддаші, -ї – бокова прибудова до осе-
лі для зберігання побутових ре-
чей, скринь тощо.

Підзолнювати – підбити «золями» взут-
тя.

Підкурювати – обдавати димом із шер-
сті людину, яка, приміром, наля-
калася собаку.

Підпалка, -и – страва на підсмаженому
борошні.

Підстригисі – підстригтися.

Підтасувати – підробити.

Підстрикнути – підскочити.

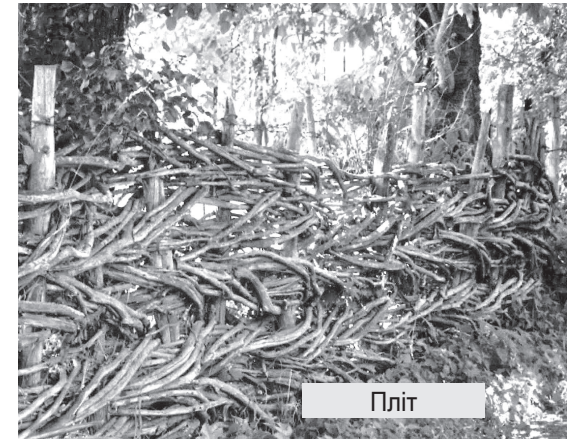
Під'юдити – підговорити.

Пілка, -и – шматок матерії.

Піло, -а – пійло, напій для тварин.

Піпчити – цькувати, упереджено від-
носитися.

Пісе, песе, -сєти – песик, цуценя.

Пліт

Пісна, -ої – страва без тваринних до-
датків, яку готують на виняткові
релігійні свята.

Піст, посту – часткова відмова від їжі,
духовна аскеза.

Піхати – ручним способом товкти
пшеницю.

Пішивка, -и – наволочка.

Платва, -и – дошка.

Платина, -и – хустина.

Плебани, -ї, плебанія, -ї – церковний
будинок, у якому проживав свя-
щенник сам або з родиною; кан-
целярія.

Плеканий – випечений, вгодований,
викоханий.

Плекати – дбайливо вирощувати, ви-
ховувати.

Пліт, плоту – огорожа, плетена з хмизу.

Плішка, -и – плоский дерев'яний кі-
лок, який для безпеки забивали
у торцову частину молотка чи
сокири.

Плохий – незлий, несварливий (про
людину).

Пльон^татисі, *жарт.* – поволі йти, відставати від інших.
 Пльон^тр, -у (*пол.*) – поверх.
 Плям^кати – голосно прицмокувати устами під час їжі.
 Пляц, -у (*нім.*) – площа, місце.
 Пляцки, -ів – картопляники.
 Побереж^ник, береж^ник, -а – охоронець державних прибережних річкових, лісових угідь.
 Побіч^ниці, -і – спинка в ліжку.
 Повіда^ти – розповісти.
 Повіс^мо, -а – вичесане конопляне волокно, з якого снували нитки.
 Погар, -а, пугар^ь, -я, пугар^чик, -а – склянка.
 Поголос, -у – неприємна новина; недобра слава.
 Погон^ок, погон^ок, -нку – черга.
 Пограб^{ар}, -я – землекоп, копач цвинтарних ям; людина, яка насипає гріб.
 Подел^ко, пудел^ко, -а (*пол.*) – коробочка.
 Подоло^к, -лка – фартушок.
 Подря, -і – горище.
 Подужі^ти – виздоровіти.
 Пожма^кати – випрати.
 Позав^тра, позав^трю, *присл.* – післязавтра.
 Позавуш^ник, -а – ляпас, удар у потилицю.
 Позаторі^к, *присл.* – рік тому назад.
 Позауш, позавуш, *присл.* – по вуху, поза вуха.
 Позая^к, *присл.* – як-небудь.
 Позива^ти, позива^тися – викликати, сунитися.
 Позич^ка, пожич^ка, -и – кущова ягода; позичені гроші.

Позі^р! – Струнко!, Увага!
 Позлі^тка, -и – блискучий обгортковий папір.
 Поква^пний – швидкий.
 Покі^й, -кою – спальня; умебльована кімната.
 Поклад^ки, -док – старі курячі яйця.
 Покри^тисі – обезчеститися.
 Поку^та, -и – відмолювання гріхів, їх усвідомлення і покаяння.
 Покушту^вати – спробувати на смак.
 Пола, -и – край плаща.
 Полі^г, -логу – скошена трава.
 Полі^тика, -и – біла стрічка у молодії на весільному вінку, різнокольорова у дружок.
 Полі^тура, палі^турка, -и – обгортка книжки.
 Полі^турник, -а – майстер з виготовлення книжкових обгорток.
 Полови^к, -а – шуліка, сокіл.
 Полони^на, -и – гірський плай, на якому випасають овець.
 Полуден^к, -нка – обід.
 Полудне, *невідм.* – полудень.
 Полудну^вати – обідати.
 Полукі^пок, -пка – половина копиці.
 Полумис^к, -ска – неглибока миска.
 Поля^двиці, -і, поля^двичка, -и – м'ясо біля хребта, вважається одним із кулінарних делікатесів.
 Поля^риц, поля^рис, -а – гаманець.
 Помеш^кані, -і – житло.
 Помі^нити – дати собі обіцянку.
 Попер^вах, *присл.* – спочатку.
 Попра^зничне – про продовження свята; їжа, яка залишилася після свята.
 Попре^тати – поприбирати.
 Попрі^кати, попри^кнути – дорікати.

Попсований – поламаний.
 Порати – прибирати.
 Порк^ниці, -ни^ць – штани з білого полотна.
 Порун^тати – зруйнувати.
 Порція, -ї – чарка горілки.
 Поскрибований – ображений.
 Послі^дний – останній.
 Посмі^тюх, -а – здеморалізована людина, яка живиться з того, що дає сміттєзвалище.
 Постав^ник, -а – церковний свічник.
 Постеру^нок, -нка (*пол.*) – поліційна управа.
 Постити – дотримуватися посту.
 Пості^й, пості^ю – короткий перепочинок, нічліг під час походу.
 Потава^ти – потопати, провалюватися.
 Потала, -и – знищення, лихо, біда; віддавати на поталу – зраджувати.
 Потермоси^ти – потрясти.
 Потерпа^ти – відчувати страх, побоювання; тривожитися.
 Поти – поки.
 Поті^ха, поті^шка, -и – вірада.
 Похва, піхва, -и – футляр для окулярів або холодної зброї.
 Почесне, -ого – весільний подарунок.
 Пошені^вок, -вку – пошана.
 Пошти^вий – вихований.
 Пощо – навіщо, для чого.
 Правити – гострити косу, ніж; просити ціну.
 Праві^чка, -и – незаймана дівчина.
 Пражити – смажити, пекти.
 Пране, -я – прання.
 Пра^ник, -а – дерев'яна (букова) дошка з рубцями для якісного облегшеного прання.
 Пра^нці, -ів – венерична хвороба.

Прелат, -а (*лат.*) – почесна назва вищого католицького духовництва, очільник місцевого деканату.
 Преці^{нь}, част. – адже.
 Придиба^шка, -и, придебен^ція, -ї – пригода, бувальщина.
 При^нука, -и – примушування.
 Припад^ково, *присл.* – випадково.
 Присили^ти – прив'язати.
 Приха^пцем, *присл.* – пришвидшено, не зупиняючись.
 Причі^кнути – присісти.
 Причоло^к, -лка – верхня частина хати при вході.
 Прівлет, -у – вбиральня.
 Пробо^щ, -а (*пол.*) – латинський священник.
 Прові^д, про^воду – керівництво.
 Прові^зор, -а – аптекар.
 Прові^зоричний – тимчасовий.
 Прону^мерувати – оформити передплату.
 Пропі^й, перепі^й, -пою – обряд випивання за здоров'я (молодих, новонародженого, породіллі і т. ін.); подарунок, врученням якого супроводжується такий обряд.
 Прости^біг у зн.ім., *невідм.* – пожертва, щоб Бог простив земні гріхи помершим.
 Протрех^нути – просушити.
 Про^ща, про^щі, -і – подячне, довічне прощання з близькою людиною, рідними місцями; паломництво до святих місць.
 Пры^идиво, -а – пряжа.
 Псе^чити – сварити; прирівнювати до собаки.
 Пструг, струг, -а – форель.

Псувати – пошкоджувати.
 Псычка, -и – собаче лайно.
 Псюрке, -рок – поганки, неїстівні гриби.
 Псявіра, -и – так говорять про негідника.
 Пташок, -шка – пташеня.
 Публіка, -и – людина, яка наробила сорому.
 Пуд, -у – страх; дістати пуду – перелякатися.
 Пуделко, -а (пол.) – коробочка.
 Пуджітисі – лякатися.
 Пужелно, пужілно, -а – основа батога.
 Пукавка, -и – дитячий пістолет з бузини.
 Пукати (пол.) – стукати у двері.
 Пулька, -и – картярська гра; *зневажл.* око.
 Пулькати – витрішкуватий.
 Пупець, пупиц, -пця – пупок.
 Пурец, -рця, *ірон.* – гоноровий чоловік.
 Пустий – нечемний.
 Путня, -і – відро.
 Пуцар, пуцир, -а, *ірон.* – ад'ютант, попихайло.
 Пуцверінок, -а – мале хлоп'я, невеличкий огірочок.
 Пуцувати (нім.) – чистити до блиску.
 Пушка, -и – бляшана коробка для тютюну; дрібка.
 Пушке, -шок – пучки пальців.
 П'юрник, -а (пол.) – пенал.

Р

Рабівник, -а – грабіжник.
 Рабувати – грабувати, красти.
 Рабунок, -нку – пограбування.
 Радирка, -и (пол., нім.) – гумка для стирання.

Райзувати (нім.) – роз'їжджати, подорожувати.
 Райтар, -я (нім.) – фахівець, який об'їжджає скакунів.
 Райтарня, -і – манеж, приміщення для навчання коней і кіннотників.
 Райтки, -ток – військові штани, галіфе.
 Райтувати – навчати коней верхової їзди.
 Раква, рахва, -и – низька циліндрична дерев'яна посудина з накривкою, у якій зберігали масло; подарунковий варіант, оздоблений різьбою та інкрустацією.
 Рамено, -а – плече.
 Рамці, -ів – рамка, оправа для картини, портрета.
 Рандевул, -у (фр.) – прогулянка.
 Ранета, -и – сорт яблук.
 Рантка, -и (віджиле) – побачення.
 Рантух, -а – біле тонке полотно, часом оздоблене орнаментами, яке одягала молода у день вінчання.
 Рапавий – задержуватий, шорсткий.
 Рата, -и – виплата боргу по частинах.
 Ратиця, -і – нога нижче коліна у тварин.
 Рафінерія, -ї – підприємство по переробці сирцю, наприклад, нафти.
 Раювати – насолоджуватися життям, почуватися щасливо.
 Реверенда, -и – священнича ряса.
 Регімент, -у (нім.) – військова частина.
 Редька, ретька, -и – редиска.
 Рейвах, -у (їуд.) – переполох, метушня.
 Рейсмус, -а (нім.) – столярний ручний інструмент.
 Репете, *невідм.* (фр.) – повтор.
 Респектувати (фр.) – шанувати.

С

Ресторація, -ї, рестораційка, -и – ресторан.
 Ретельний – відповідальний, обов'язковий.
 Рєд, -у – порядок.
 Ригати – блювати.
 Ригіль, -геля – дерев'яний брус.
 Ридван, -а – віз.
 Риж, -у – рис.
 Ризи, -ів – елемент одягу священника.
 Ринва, -и – водостічний жолоб на даху будівлі.
 Ринка, -и – невелика сковорідка.
 Ринський – грошова одиниця за Австро-Угорщини.
 Рисік, -а (*вийшло з ужитку*) – олівець.
 Рих, тобі не рих? – хіба тобі не все одно?
 Ріпиці, -пиць – згустки порохів і поту на брудному тілі.
 Ріщі, -і, ріщечко, -а – сухе галуззя.
 Ровер, -а (пол.) – велосипед.
 Розвора, -и – пристрій для повороту у підводі.
 Розпірка, -и – деталь чоловічих штанів.
 Рондка, ронтка, -и – побачення.
 Ропа, -и – солоня вода.
 Рудера, -и – стара будівля.
 Рунтати, рунтати (рум.) – руйнувати; зрушувати.
 Рура, -и – металева труба, частіше бетонне, криничне кільце.
 Русти – голосно плакати.
 Рушта, -и – чавунна пічна решітка, крізь яку падає попіл і вуглики після згорілих дров.

Саджі, -і – сажа.
 Салтирь, салтир, -я – псалтир.
 Сальва, -и – салют, залп.
 Самотуга, -и – сани, якими їздили по дрова в ліс без коня.
 Сарака, -и, сараче, -і – бідака.
 Сардак, -а – гуцульський сукняний верхній одяг.
 Сафіян, -у – вифарбована козяча шкіра.

Сардак

Свирбивуст, -у – женшень.
 Світлина, -и – фотознімок.
 Сволоок, -а – масивний брус із хвойного дерева під стелею, часом різьблений обереговими символами.
 Сволочке, -чок – кілька тонких брусів, які йдуть упоперек дощаного покриття стелі.
 Сервільний – пристосуванець.
 Сервус – привіт.

Скіпшіти – прокиснути.
 Склеп, -у – родинний гробівець; ще в радянський час селяни Коломийщини так називали крамницю.
 Склєнка, -и – пляшка.
 Скоботати – лоскотати.
 Скоромитисі – постити.
 Слези, слез – сльози.
 Сліпундри, -ів – очі.
 Слоїк, -йка – скляна банка.
 Слота, -и – неприємна людина.
 Слуп, -а – стовп.
 Сльота, -и – негода.
 Сміє, -я – сміття.
 Сновигати – ходити без певної мети.
 Сновиди, -и – той, що блукає ночами; людина, яка страждає сомнамбулізмом. Сночи, *присл.* – звечора.
 Соломнінке, солом'янки, -нок – взуття з солом'яних стебел, яке надягали взимку на чоботи чи черевики для утеплення.
 Сопух, -а – сморід.
 Сос, -у (*галицизм*) – соус, підлива.
 Софіт, -у – побілена стеля.
 Спацир, -у, спацирка, -и (*нім.*) – прогулянка.
 Спацирувати – прогулюватися.
 Спертий – задушливий, несвіжий, з важким запахом (про повітря).
 Спирати – зупиняти.
 Спіжарка, -и, спіжарня, -і – комора.
 Сподні, -ень – штани.
 Спудитисі – налякатися.
 Спуза, -и – зола, попіл.
 Ставник, -а – великий церковний свічник.

Стельмах

Стайні, -і – зрубна будівля для утримання великої рогатої худоби, коней.
 Сталівки, -вок – так називали трофейні наручні годинники часів II Світової війни.
 Стежа, -і – розвідка, роз'їзд.
 Стельмах, -а – майстер з виготовлення і ремонту коліс до кінного воза.
 Стійка, -и – вартя.
 Стійкові – вартові.
 Стільниця, -і, скільничка, -и – широка дошка для розтачування тіста, малою стільницею користувалися в невеличких родинах.
 Стодола, -и – сільськогосподарська будівля для зберігання сіна, солом.

Столец, -ля – різновид дерев'яних меблів для сидіння; коротка лавиця зі спинкою або без неї; дерев'яна конструкція під покрівлю.
 Сторонський – зайшлий чоловік.
 Стремено, -а – частина упряжі, опора для ніг вершника.
 Стрий, -я, стрийко, -а – брат батька.
 Стрийна, -и – сестра батька.
 Стріл, -у – постріл.
 Стрільба, -и – рушниця.
 Стрільно, -а – снаряд, куля.
 Стрімголов, *присл.* – вверх ногами; дуже швидко.
 Струбица, -и – дерев'яна чи металева дугоподібна скоба з гвинтом для закріплення деталей при обробці.
 Струїти, струїтисі – отруїти, отруїтися.
 Струдель, -ля – завиванець, пиріг.
 Студинець, -динцю – холодець.
 Студінь, -дени – холод.
 Стущень, струщень, -чня – подовгуватий плетений весільний колач (ритуальний хліб), може бути у формі баранця.
 Субтельний – ніжний.
 Суканиці, -ниці – бруд з вогкого, пітнього тіла.
 Схарапуджений – переляканий.

Тайстра, -и – торба, яку носять через плече.
 Такі – також.
 Талан, -у – масток, майно.
 Таліян, -а (*вийшло з ужитку*) – італієць.
 Таністра, -и (*вийшло з ужитку*) – ранець.
 Тапчан, -а – вузьке ліжко без спинок для тимчасового перепочинку, використовується також у лікарнях.
 Тарантас, -а – м'який панський або пасажирський чотириколісний візок.
 Тарниця, -і – дерев'яне сидло на коня, часто прикрашене різьбою та інкрустацією.
 Тартак, -а – водяна пилорама.
 Тасєнка, -и – стрічка.
 Таца, таця, -і – піднос.
 Тачівка, -и – точений з твердого дерева циліндр з легким овалом для розтачування тіста.
 Ташка, -и (*нім.*) – чоловіча сумка прямокутної форми, виготовлена зі шкіри та оздоблена прикрасами зі шматків кольорового металу.
 Твар, -і (*пол.*) – обличчя.
 Телєнка, тилінка, -и – сопілка без денця, виготовлена з вербової кори (професійні музики робили їх металевими).
 Теньга, -и – повна жінка, чоловік.
 Теньгий (*пол.*) – дебелий, огрядний, грубий, великий.
 Терлиця, -і – дерев'яний пристрій для тіпання стебел льону чи конопель. Збереглося повір'я про те, що селяни напередодні великих свят заносили терлиці до хати

Т

Табала, -и – торба.
 Таблиця, -і – шкільна дошка для писання.

Терлиця

і тримали перед образами або ж затикали у верстаті отвори осиковим кілком, адже вважалося, що саме це дерево здатне було відігнати відьму від худоби, щоб та не позбавила родину молока.

Термінатор, -а – учень ремісника.

Терміте, -і – відходи при терті льону.

Терціян, -а – гімназійний службовець.

Тестамент, -у – заповіт.

Течка, -и (пол.) – портфель.

Тин, -у – сільська огорожа з вербових гілок довкола поселень і городів.

Тлум, -у – натовп, юрба, скупчення.

Тлумач, -а – перекладач.

Тлумитися – створювати тисняву.

Тобівка, -и (рум.) – чоловіча шкіряна сумка через плече овальної або прямокутної форми.

Толока, -и – сільський майдан, оточений хатами; пасовище, де проводилися ігрища, фестони, зібрання.

Толока, -и, толоки, -лок – суспільна громадська безкоштовна праця.

Топорище, -а – дерев'яна ручка сокири.

Тороки, -ів – кількасантиметрові нитки, які звисають зі штор, скатертин, хусток.

Точило, -а – плоский круглий камінь для заточки інструментів, холодної зброї.

Трачиння, -і – тирса.

Трема, мати трему – переживати, боятися чого-небудь.

Трембіта, -и – амбушурний (мундштучний) духовий інструмент до трьох метрів без отворів, оббитий березовою корою (лубом), виготовляється із середника смереки, у яку вдарив грім.

Трипці, -ів – капці, старе взуття.

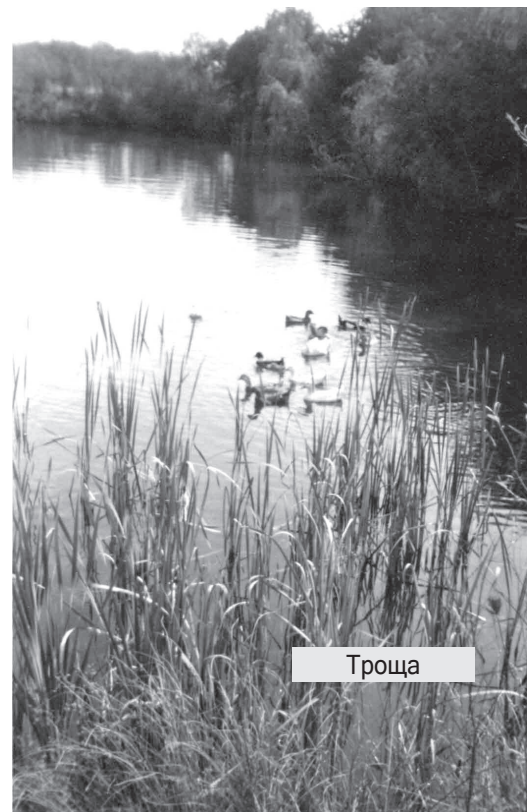
Тріска, -и – невеличкий тонкий шматок, який відколовся від стовбура.

Троща, -і – очерет.

Трунва, -и – домовина.

Толока

Троща

Трупарня, -і – морг, будівля для невідомих мерців при лікарнях і цвинтарях.

Трутовик, -а – гриб-паразит, що росте на деревах, при висушуванні він легко займається, тому його властивості використовували при викресуванні вогню.

Турма, -и – отара.

Тутка, -и – тверда паперова основа папіроси.

У

Убір, убору, убрание, -я – одяг.

Ув'єти – зів'яти.

Уговкувати – заспокоювати.

Уздріти – побачити.

Узір, узору – орнамент.

Узнаки, *присл.* – відчутно; даватися
узнаки – позначатися, впливати.
Уклікати – вклякати.
Укоськувати – приборкувати.
Улан, -а – кіннотник.
Умлівати – втрачати свідомість.
Умліюка, *присл.* – в одну мить.
Уповні, *присл.* – з повними відрами.
Урвище, урвисько, -а – яр, стрімкий
беріг.
Урльоп, -у (*пол.*) – відпочинок; від-
пустка.
Учкур, -а – шнурок; мотузок для
підв'язування штанів.

Ф

Фавора, -и (*лат.*) – пошана, прихиль-
ність.
Фаетон, -а (*гр.*) – карета.
Фаерман, -а (*нім.*) – пожежник.
Файка, -и – мундштук, люлька.
Файний (*нім.*) – гарний, красивий.
Файно, *присл.* – гарно, добре.
Файрант, -у (*нім.*) – кінець.
Фалда, -и – різновид складок на спід-
ниці.
Фамілія, -ї (*лат.*) – родина.
Фана, -и (*нім.*) – прапор, церковна хо-
ругва.
Фантерія, -ї (*нім.*) – піхота.
Фардигула, -и, *ірон.* – документ.
Фарнути, *ірон.* – вкрасти.
Фарфощі – шматки, які звисають з
одягу безхатченка.
Фастригуватисі – поводитись зверхньо.
Фасувати (*нім., пол.*) – отримувати,
складати.

Фасулі, фасуль – квасоля.
Фаціят, -а – дощане покриття фасаду
будинку під горищем.
Фашиння, -я – укріплення для річко-
вих берегів з лози.
Фе-е, *виг.* – уживається для вираження
осуду, огиди, незадоволення.
Феїн, -а (*рум.*) – похресник.
Ферії, -ій – перерва у навчанні, кані-
кули.
Фертиг – готово.
Фертик, -а (*нім.*) – кінець чомусь.
Фестин, -у, фестони, -ів – святкування,
фестиваль.
Филина, філина, -и – похресниця.
Фист, *присл.* (*нім.*) – сильно.
Фіглі, -ів (*пол.*) – жарти.
Фігура, -и – дерев'яна споруда на
пам'ять про визначні події або
загиблих людей на місці траге-
дії; високий хрест з дашком із
зображенням розп'яття, фігур
святих, які ставили переважно
на роздоріжжі.
Фіра, -и – віз, підвода.
Фірас, -а (*угор.*) – водяна лісопильня.
Фірмач, -а – дерев'яна різьблена фор-
ма з декоративним малюнком
для кулінарних виробів із сиру.
Фірман, -а (*нім., пол.*) – їздовий; люди-
на, яка їздить на фірі.
Фіртка, -и – дверцята, хвіртка.
Фіфак, фіфак, фіфак – гоноровий, са-
мовпевнений хлопець.
Фішка, -и – дупа. Сім миль пішки за
кавалок фішки.
Фіякр, -а (*фр.*) – міщанський віз для
перевезення пасажирів.
Флєкі, -ів, *ірон.* – нутрощі.
Флєшка, -и – пляшка.

Флояра, флосера, фрілка, -и – різновид
повздовжньої одностовольної
відкритої довгої флейти, яка яв-
ляє собою трубку циліндричної
форми (завдовжки 480-787 мм,
діаметром 13-15 мм) з 6 ігрови-
ми отворами; виготовляється з
явора, ліщини, черешні, бузини.
Фляки, -ів – нутрощі.
Фолюші, -ів – виробництво матеріалу
на домотканий зимовий одяг
горян.
Формінтатор, -а – гумова трубка з кор-
ком для приготування вина у до-
машніх умовах.
Форшпан, -а – повинність, яку відро-
бляли на возах.
Фоса, -и – канава, рів.
Фотель, -ля – м'яке, оздоблене різьбою
крісло.
Фрай, *невідм.* (*нім.*) – свобода, полег-
ша. Мати фрай – бути вільним;
мати час, коли можна робити
все, що завгодно.
Фрайкухні, -ї (*нім.*) – пічка для приго-
тування їжі та обігріву.
Фризієр, -а – перукар.
Фризієрня, -ї – перукарня.
Фузбаль, -ю (*пол.*) – футбол.
Фузія, фузея, -ї (*фр.*) – рушниця.
Фундувати – розплачуватися за когось,
пригощати.
Фустка, фустина, фустинка, -и – хуст-
ка, хустина, хустинка.
Футраш, -а – годівля для коней.
Футрина, -и – віконна або дверна ко-
робка.
Футро, -а – хутро.
Фуфела, -и – заметіль.

Футраш

Х

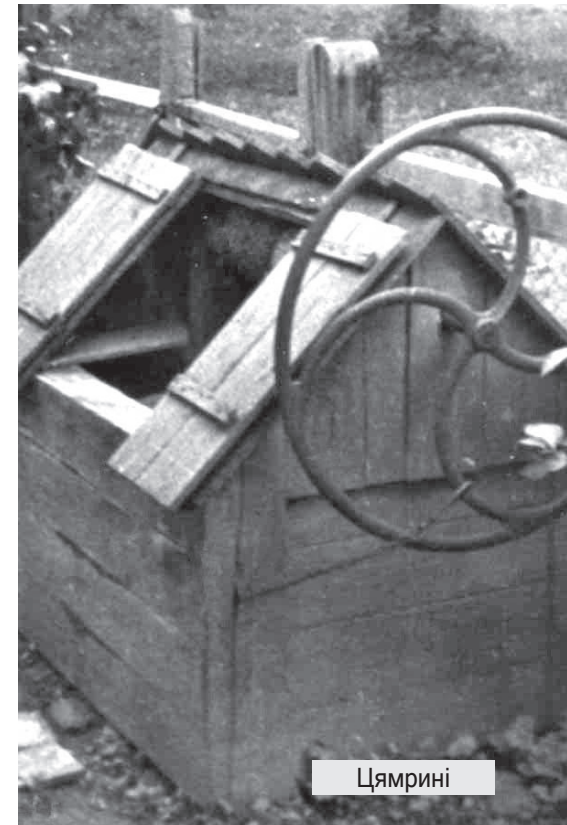
Хавка, -и, *ірон.* – рот.
Халабуда, -и, *ірон.* – тимчасова надбу-
дова.
Харапутний – спритний до якоїсь спра-
ви.
Харі, -ї, *ірон.* – обличчя.
Хвилька, -и – момент.
Херіти – тяжко спати.
Хісен, хосен, хісна – виправданість,
доречність, користь.
Хло – звертання до парубка, чоловіка.
Хлоп, -а, хлопуньо, -я – здоровило.
Хлопчєк, -а – підліток.

Хляпанина, хляпавка, -и – дощова по-года.
 Хода, дати хода – вітати.
 Холошні, -ів – білі дотокані або биті сукняні штани.
 Хори, -ів – верхня відкрита галерея чи балкон всередині церков (для кращої акустики), де співають хористи під час Літургії.
 Хорий, ховий – хворий.
 Хорімці – сїни в гуцульській колибі, похідне від дн.-слов. слова «хороми».
 Хороба, -и – хвороба.
 Хорувати – хворіти.
 Храбуста, -и, храбуст, -у – молоде листя буряків або капусти.
 Храм, -у – релігійне свято, приурочене дню церковного покровителя.
 Хребетник, -а – частина борони.
 Хрунь, -я – нікчема, мерзотник; *лайл.* свиня.
 Хукати, хокати – гріти руки подихом.

Ц

Цаго *присл.* – поважно (проходжува-тися).
 Цалівка, -и – різана двометрова дошка для конструкції покрівлі будин-ку товщиною 2,54 см.
 Цапер, -а – різновид вил.
 Цапіна, -и – дерев'яний інструмент лісорубів з гострим залізним завершенням для вантаження колод, пересування з місця на місце.
 Царата, цирета, -и – клейонка на стіл.
 Царга, -и – поздовжня дошка ліжка.
 Царина, -и – обгороджений ґрунт на окремій ділянці поля між лісом, сіножать.
 Царок, -рка – буфет; кухонна шафка на посуд; господарсько-складська будівля; загорода для воза.
 Царські врата – центральні двопільні двері у церковному іконостасі, декоровані різьбленням, позолотою, живописом.
 Цвєк, -а, цвєчок, -чка – цвях, цвяшок.
 Цвирок, -рка – дійки у тварин.
 Цвіклі, -ів – страва з тертих червоних буряків з хроном.
 Цвінгер, цвігер, цвікер, -а (*вийшло з ужитку*) – пенсне.
 Цебер, -бра, цебрик, -берка, цеберок, -берка – бондарський виріб для годівлі, напування худоби, виготовлення сиру, прання.
 Цегельня, цегольня, -і – підприємство з виготовлення цегляних виробів.
 Цегєр, -а (*нім.*) – стрілка годинника.
 Цезорик, цизорик, -а – розкладний ніжик; *перен.* ідеально одягнутий молодий чоловік.
 Центиметр, центометир, -тра – кра-вецький метр, сантиметр.
 Цербер, -а – тюремний наглядач.
 Церувати – штовпати.
 Цісарка, -и – головна дорога, походить від слова «цісар».
 Цесе, цеся, част. – ось ця, ось це.
 Цепати – доїти козу або корову.
 Ци, спол. – чи.
 Цибеніти – текти тонкою цівкою.
 Цибух, -а – стебло цибулі з насінням.
 Циганити – випрошувати милостиню.

Цигарнічка, -и – мундштук.
 Цингіль, -гля – приціл на рушниці.
 Ципуліни, -ів – страва, замішана на борошні і вареній картоплі з меленим м'ясом, що за формою нагадує маленькі повітряні дирижаблі – «цепеліни».
 Цирулик, -а – комашка.
 Цирульник, -а – перукар.
 Цирульня, -і – перукарня.
 Цитрина, -и – лимон.
 Цицькє, -цьок – груди.
 Цідило, -а – приспособлення для проці-джування молока тощо.
 Цілити, цілети – прицілюватися, по-падати кулею, стрілою в ціль, влучати.
 Цімес, -у (*пол.*) – лад, порядок.
 Ціп, -а – дерев'яний сільськогосподар-ський реманент для молотіння зернових культур.
 Ціп-ціп, цєп-цєп, виг. – так кличуть курчат для годування.
 Ціпірити, ціпорити – щось тяжко не-сти.
 Ціхо, *присл.* – тихо.
 Цондрове – нікудишне.
 Цофатисі, цофнутисі – рушити, дати задній хід.
 Цудо, -а – чудо.
 Цукєрні, -і – крамниця солодошів.
 Цурес, -у – неприємність.
 Цурік, виг. (*нім.*) – команда коням на-зад.
 Цьомплик, -а – дрібна декоративна підвіска у вигляді кульки.
 Цюрити – текти тонкою цівкою.
 Цямрині, -і, цімбрина, -и – верхня частина колодязного зрубу. На

Цямрині

Гуцульщині – дерев'яна стіна соляного вікна.

Цяпати, цєпати – капати.

Цястка, -ток (*пол.*) – тістечка.

Ч

Чавкати, чамкати – голосно плямкати губами під час їжі.

Чага, -и – паразитичний наріст на стов-бурі берези, гриб.

Чалапати – брести по калюжах, болоті.

Челядь, -и, чіледник, -а, челядина, -и (дн.-слов.) – підмайстер, учень у приватній ремісничій майстерні.
 Чемериці, -і – самогонка, доморобна горілка.
 Чепілик, -а – малий складний ніж.
 Чепрага, -и – застібка на жіночих прикрасах, накидках, яку використовували на західноукраїнських землях ще за княжих часів.
 Червак, -а, черва, -и – черв'як, черв'яки.
 Черво, черво, -а (ірон.) – великий живіт.
 Черевань, -я, череватий – повна людина з великим черевом.
 Череп'є, -ї – побиті горшки; дахівка.
 Черес, -а – шкіряний широкий ремінь, який гуцули використовували при виконанні тяжких робіт (при лісосплаві, валінні лісу).
 Черлений (дн.-слов.) – червоний, красивий.
 Черствий – несвіжий.
 Чигати – підстерігати.
 Чиколінок, -нка – кістка на руці.
 Чин, -у – військова перемога, лицарська дія, подвиг; мати до чиніне.
 Чівка, -и – коротко пострижене волосся над чолом.
 Чільце, -я – дівоча прикраса на голові; весільний головний убір молоді.
 Чіп, чопа – дерев'яний засіб для розливу вина або пива з діжки, своєрідний кран.
 Чіпірнатий, чіпіратий, ірон. – клишоногий.

Чіпіти, ірон. – довго стояти, вичікувати.
 Чірек, -а – гнійний нарів, фурункул.
 Чічений, чічяний – завітчаний, гарний, як квітка; чемний.
 Чічка, -и – квітка.
 Чотовий – молодший офіцер.
 Чуга, -и – високий вертикальний стовп на узвишші, обмотаний смолою та соломом, з настилом для спостереження за пересуванням ворожої навали. Його підпалювали, попереджаючи селян про небезпеку.
 Чугайстер, чугайстир, -тра – міфічний лісовий дух горян.
 Чукуляда, чикуляда, чокуляда, чукулядка, -и – шоколад.
 Чуркало, -а – джерело.
 Чуфлинок, -нка – металевий загострений клин з отвором і кільцем, який використовували для перетягання конем зрубаного дерева.

Ш

Шандарь, шандер, -я – жандарм.
 Шанталавий – кривий, кульгавий, недолугий (про людину).
 Шанці, -ів – військові окопи.
 Шастати – швидко ходити, рухатися у різних напрямках; не сидіти на місці.
 Шатківниця, -і – пристрій, на якому січуть капусту.
 Швагер, -гра, швагерко, -а – брат дружини; чоловік сестри.
 Швайцуга, -и (нім.) – лобзик.

Швайцувати (нім.) – зварювати.
 Швіньки, -ньок – спідня білизна, короткі штанці.
 Шворень, шкворінь, -рня – металевий або дерев'яний стержень, що є вертикальною віссю передка воза; сталний штир.
 Ше, присл. – ще.
 Шелести, -ів – кулькоподібні, різнотональні дзвіночки, які закріплювали довкола шиї коня; давня жіноча прикраса в гуцул і покутянок.
 Шєпка, -и – шапка.
 Шибатісі – ходити туди-сюди; метушитися.
 Шибеник, -а – бешкетник.
 Шибениці, -і – дерев'яна споруда для страти людей через повішання.
 Шинка, -и – вуджене м'ясо.
 Шинквас, -у – прилавок у корчмі.
 Ширінька, -и – передній розріз у штанях.
 Шіпка, шопка, шопка, -и – піднавіс для зберігання інструментів, господарських знарядь, возів; часом шопу обгороджували або складали у ній кукурудзяні стебла; з шопкою ходила пастирка колядувати на Різдво.
 Шітус, -у – інтерес, розпочата власна справа.
 Шіфа, -и (віджиле) – корабель.
 Шіфкарта, -и – квиток на пароплав.
 Шіштети, -ів (нім.) – стрільбище.
 Шкарадний – негарний, неохайний.
 Шкіритісі – підсміхатися.
 Шкіц, -а (пол.) – начерк; ескіз. Нашкіцувати – зробити чорновий малюнок.

Шелести

Шлейфи, -ів (нім.) – заокруглені ковзани на шнурках.
 Шлия, -ї – частина кінської упряжі.
 Шлюс, невідм. (нім.) – кінець.
 Шлюфка, -и – петелька.
 Шлявф, -а (нім.) – шланг.
 Шляфрок, -у (нім.) – халат.
 Шмаркач, -а, ірон. – підліток; молода, недосвідчена людина, яку не поважають.
 Шмаркачка, -и – хустинка до носа.
 Шмаровидло, -а – технічне масло; пас-та для взуття.

- Шмарувати – змашувати що-небудь мазутом.
- Шмата, -и, шмате, -я – ганчірка, білизна, одяг.
- Шмір, -у – мастило, мазут, дьоготь.
- Шос – невідомо з якої причини, незрозуміло чому; чомусь.
- Шопка, -и – вертеп.
- Шпанегля, -і – кнопка.
- Шпанувати – натягувати.
- Шпара, -и – щілина.
- Шпарлата, -и – дерев'яна планка, якою забивали щілини між побутовими прибудовами.
- Шпацир, -у, шпацір, -у, шпацирунок, -нку (нім.) – *див.* спацир.
- Шпацирувати *див.* спацирувати.
- Шпінгалет, -а – металевий пристрій для фіксації вікон, дверей.
- Шпіхлер, шпихлір, -а (нім.) – громадська комора з запасом збіжжя (такі комори започатковувалися наприкінці XIX ст., знищені по селах Коломийщини у перший прихід радянської влади 1939 року).
- Шпіц, -а – носок; дати шпіца – копнути.
- Шпіцнамено, -а – прізвисько, прозиванка.
- Шпортатісі – спотикатися.
- Шпурєти – кидати.
- Шріг, шроту – дрібні свинцеві кульки, які використовуються для стрільби з мисливської рушниці.
- Шрубба, шрубка, -и – великий і малий шуруп або гвинт.
- Шрустак, -а – слюсарний прилад, яким затискують оброблений предмет; лещата.
- Штангля, -і – лом (с. Кийданч).
- Штафета, -и – передача таємної інформації.
- Штахета, штахетина, -и – окрема дощечка загорожі.
- Штельвага, -и (нім.) – дерев'яне приспособлення для упряжі на ширину воза.
- Штимувати – пасувати, личити.
- Штихнений, *ірон.* – божевільний.
- Штола, -и – мишача нора, підземні ходи.
- Штонт, -а – бетонний жолоб у стайні.
- Штос, -у – кухоль.
- Штрайбан, -а – перегородка.
- Штрика, -и – залізнична колія.
- Штрикати – доказувати.
- Штрикати – тикати чим-небудь; ображати когось неприємними зауваженнями; стрибати.
- Штріпіхатий – нерозчесаний.
- Штрудель, -для, штруцель, -цля – рулет, завиванець.
- Штрукс, -у – тканина вельвет.
- Штруксовий – вельветовий.
- Штрумак, штрамак, -а – той, хто охайно одягається; акуратна людина.
- Штрумацкий – підтягнутий, бездоганно одягнутий.
- Штудерно, *присл.* – гарно.
- Штукар, -я – фокусник, жартівник.
- Штукарство, -а – ілюзія, майстерність.
- Штупак, штубак, -а (*ірон.*) – дурень.
- Штуркати – штовхати.
- Шуба, -и – салат із оселедцю та майонезу.
- Шубер, -бра – металевий заслін у печі для збереження тепла у хаті і випуску чадного диму.

Я

- Шувар, -у – висока водяна рослина, що росте на болотах; осока.
- Шулєк, -лька – відламаний від стебла кукурудзяний качан.
- Шульок, -лька – качан кукурудзи.
- Шума, -и – білопінна рідина.
- Шумеліна, -и – кукурудзяне листя і бадилля.
- Шупеня, -і – давня страва з перлового зерна та перетертої квасолі, яку подавали навіть на весілля, зокрема у селах Сопів, Кийданч Коломийського району.
- Шутер, шутир, -тру (*пол., нім.*) – гравій.
- Шутка, -и – гілки вербових котиків, які посвячують за тиждень до Великодня.
- Шуфляда, -и (*нім.*) – шухляда.
- Шухи, -ів – страва з тертого вареного червоного буряка.
- Ягниці, -і – ягнятко, молода вівця.
- Язда, -и – їзда.
- Ялиці, -і – ялинка.
- Ялівка, -и – худоба; ялова корова, кобила або вівця.
- Ярмо, -а – упряж для робочої великої рогатої худоби, зроблена з дерев'яних брусків, з'єднаних у вигляді рами, яку одягають на шию тварин і замикають замками.
- Ярмулка, ярмурка, -и – культовий головний убір в іудеїв; шапочка з м'якої матерії, яка щільно прилягає до голови.
- Яровина, -и – городина; сходи або посіви ярих культур.
- Ясік, -а – маленька подушечка.

Щ

- Щезби, *невідм.*, щезлий, -ого – нечиста сила.
- Щіскі, щісті, -і – щастя.
- Щупак, -а – шука.

Ю

- Юргати, юргатісі – колихати, -ся; хитати, -ся.
- Юрзатісі – суватися.

